

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd och om ändring av 1 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att det stiftas en lag om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd. Den nuvarande lagen om patentombud föreslås samtidigt bli upphävd.

Syftet med propositionen är att säkerställa kvaliteten på de tjänster som tillhandahålls på området för industriellt rättsskydd genom att ett system med ombud för industriellt rättsskydd skapas. Detta ska verkställas så att det införs ett förfarande för auktorisation av ombud för industriellt rättsskydd. Det viktigaste elementet i förfarandet utgörs av en ombuds-examen som mäter nivån på ombudets yrkeskompetens. Dessutom ska det införas ett påföljdssystem som har samband med tillsynen över auktoriserade ombud.

Auktorisering ska inte utgöra en förutsättning för att man ska få fungera som ombud för industriellt rättsskydd, men endast auktoriserade ombud får använda den i lag skyddade yrkesbeteckningen. Också de sekretess-

bestämmelser som gäller skötseln av uppdrag på området för industriellt rättsskydd ska endast gälla för auktoriserade ombud.

En nämnd för ombud för industriellt rättsskydd, som ska finnas i anslutning till Patent- och registerstyrelsen, ska svara centraliserat för alla uppgifter i samband med förfarandet för auktorisation av ombud och tillsynen över ombud. Sökandet av ändring i de beslut om påföljd som fattats av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska koncentreras till marknadsdomstolen. Till följd av den föreslagna lagen ska en ändring av teknisk natur göras i lagen om rättegång i marknadsdomstolen.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 april 2014. Under en övergångsperiod om ett år kan auktorisation beviljas på basis av tidigare registrering eller praktisk erfarenhet utan att sökanden behöver ha avlagt ombudsexamen.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	3
1 INLEDNING	3
2 NULÄGE	3
2.1 Lagstiftning och praxis	3
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och EU:s lagstiftning....	5
2.3 Bedömning av nuläget	8
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	10
3.1 Målsättning	10
3.2 Alternativa tillvägagångssätt	10
3.3 De viktigaste förslagen	12
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	14
4.1 Statsekonomiska konsekvenser och konsekvenser för myndigheterna	14
4.2 Konsekvenser för företagen	15
4.3 Samhälleliga konsekvenser	16
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	17
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	17
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats	17
DETALJMOTIVERING	21
1 LAGFÖRSLAG	21
1.1 Lag om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd	21
1.2 Lagen om rättegång i marknadsdomstolen	41
2 IKRAFTTRÄDANDE	41
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN OCH LAGSTIFTNINGSORDNING	41
LAGFÖRSLAG	46
1. Lag om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd	46
2. Lag om ändring av 1 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen	52
BILAGOR	53
PARALLELLTEXT	53
2. Lag om ändring av 1 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen	53
FÖRORDNINGSUTKAST	54
Statsrådets förordning om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd	54

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

De bäst kända av de industriella rättigheterna och de som har det största ekonomiska värdet utgörs av patent, varumärken och mönsterrätter. De industriella rättigheterna tillsammans med upphovsrätten bildar helheten av immateriella rättigheter.

Allt större satsningar görs på immateriella rättigheter särskilt vid internationella företag, men de immateriella rättigheterna är lika viktiga för företag som endast är verksamma på de nationella marknaderna. Skyddet för och det kommersiella utnyttjandet av innovationer samt försvaret av förvärvade rättigheter är en del av dagens affärsverksamhet. Ur ett företags synvinkel är värdet på immateriella rättigheter beroende av hur skickligt företaget lyckas utnyttja dem i sin affärsverksamhet. Det har uppskattats att 75 procent av företagens tillgångar består av immateriella tillgångar. Immateriella rättigheter är en viktig del av ett bolags företagsförmögenhet.

Utöver europeiska unionens lagstiftning regleras de industriella rättigheterna dessutom genom en hel rad andra internationella bestämmelser. På grund av den krävande lagstiftningsmässiga miljön samt värdet av de immateriella rättigheterna har företag ett behov att försäkra sig om att uppdrag på området för industriellt rättsskydd sköts på ett professionellt sätt. Som konkurrensfaktor framhävs det att ombudet kan tillhandahålla övergripande kunskap om industriella rättigheter och synpunkter på den bästa strategin för att skydda kundens affärsverksamhet.

Statsrådets principbeslut om en strategi för immateriella rättigheter godkändes år 2009. Bland de målsättningar som ska nås före år 2015 finns bl.a. ett lagstiftningssystem som ska sporra till innovation och främja de finländska företagens konkurrenskraft. En hög kunskapsnivå hos ombuden för industriellt rättsskydd och innovationsombuden ses som en förutsättning för den finländska innovationsverksamhetens framgång i den internationella handeln. Som en av de åtgärder som ska säkerställa att målet ska nås föreslås införandet av en examen för ombud för industri-

ella rättigheter jämte behövliga lagstiftningsändringar.

Också ekonomiutskottet har förutsatt att det görs en samlad innehållsanalys av den varumärkes- och patenträttsliga lagstiftningen, t.ex. skyldigheten att anlita ombud och kompetenskraven på dem, när det blir aktuellt att genomföra statsrådets immaterialrättsliga strategi (EkUB 14/2010 rd).

Den lag om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd som nu föreslås är ett led i genomförandet av strategin för immateriella rättigheter. I lagen föreslås bestämmelser om förfarandet för auktorisering av ombud som sköter uppdrag på området för industriellt rättsskydd. Det centrala elementet i förfarandet ska utgöras av införandet av en ombuds-examen som mäter yrkeskunskaperna hos ombud. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om auktoriserade ombuds skyldigheter, dvs. följande av god ombudssed och tystnadsplikt för ombud samt om tillsynen över auktoriserade ombud.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Tillhandahållet av tjänster på området för industriellt rättsskydd är inte reglerat i Finland. Yrkesmässig ombudsverksamhet bedrivs i ärenden som gäller patent, varumärken och mönsterrätt. Patentombud och varumärkesombud har etablerat sig som yrkesbeteckningar inom ombudsverksamheten, trots att patentombuden ofta även sköter ärenden som gäller nyttighetsmodeller och varumärkesombuden sköter ärenden som gäller mönsterrätter. Å andra sidan finns det i branschen också ombud som endast specialiserat sig på mönsterrätt.

För att man ska få yrkesmässigt sköta patentärenden hos Patent- och registerstyrelsen krävs att man har registrerat sig som patentombud och detta kan alltså jämföras med en tillståndspliktig näring. I detta sammanhang kan man tala om ett patentombudsmonopol, eftersom en uppfinnare eller ett företag som vill anlita ombud ska som sin företrädare väl-

ja ett patentombud som är antecknat i patentombudsregistret.

I patentärenden anlitas i regel oftare ombud än i ärenden som gäller andra former av industriellt rättsskydd. Exempelvis år 2012 inlämnades 1827 nationella patentansökningar in hos Patent- och registerstyrelsen. Av dessa inlämnades 1558 ansökningar av ett patentombud. Samma år inlämnades 3743 nationella varumärkesansökningar av vilka 1262 gjordes av ett varumärkesombud. I fråga om mönsterrätter har anlitaandet av ombud inte varit lika utbrett eftersom endast 32 av de sammanlagt 201 nationella registreringsansökningar som inlämnades år 2012 var gjorda med hjälp av ett ombud. Å andra sidan är det vanligt att mönsterrättsombudet deltar t.ex. i behandlingen av talan om intrång i mönsterrätten, eftersom rättskränkning alltid ska bedömas också ur materialrättens synvinkel.

Patentombud

Lagen om patentombud (552/1967) är given år 1967 och förordningen om patentombud (636/1969) år 1969. I lagen och förordningen finns bestämmelser om ett patentombuds allmänna uppgifter, registreringen av patentombud, utövandet av patentombudskap, påföljder för olaglig användning av yrkesbeteckningen samt om de uppgifter som ska antecknas i patentombudsregistret. Förordningen har ändrats år 1996 till de delar som gäller patentombudets nationalitet och examensfordringar.

I 1 § i lagen om patentombud föreskrivs att ett patentombuds uppgift är att företräda annan person i ärenden, som ska handläggas av patentmyndigheten, samt vid besvär över dess beslut. För att ett ombud ska få yrkesmässigt företräda en kund i patentärenden förutsätts att patentombudet har antecknats i det patentombudsregister som förs av Patent- och registerstyrelsen. Utövandet av patentombudskap begränsas således genom registreringsförfarandet. Yrkesbeteckningen patentombud har reserverats endast för registrerade patentombud.

Patent- och registerstyrelsen antecknar en person i patentombudsregistret om personen i fråga uppfyller de kriterier för registrering som anges i förordningen om patentombud. I

patentombudsregistret kan antecknas också en sammanslutning som yrkesmässigt utövar patentombudskap och som i sin tjänst har minst en person som antecknats eller kan antecknas i patentombudsregistret samtidigt som sammanslutningen i fråga. Den person eller sammanslutning som registreras ska ha sin hemvist inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Vid ingången av 2013 uppgick antalet registrerade patentombud till cirka 370 och registrerade sammanslutningar till 190.

Enligt förordningen om patentombud är en förutsättning för att bli antecknad i registret för det första att den person eller sammanslutning som ska registreras utövar patentombudskap yrkesmässigt. Ett patentombud ska också ha sådan erfarenhet av patentärenden som kan anses tillräcklig med tanke på yrkesmässigt utövande av patentombudskap. Enligt Patent- och registerstyrelsens tillämpningspraxis ska verksamheten betraktas som yrkesmässig om patentombudet antecknats som patentombud i fem patentansökningar som inlämnats inom ett års tid. Som uppgifter vilka anses öka erfarenheten betraktas utöver patentansökningar dessutom skrivandet av bemötanden med anledning av ämbetsverkets beslut, kunskap i invändningsförfarandet och erfarenhet av skötseln av patentärenden utomlands. Patent- och registerstyrelsen förutsätter att ett ombud som arbetar på en patentbyrå har minst 1–2 års erfarenhet medan motsvarande tid för den som varit anställd inom industrin är 2–3 år. När förutsättningarna för ombudskap bedöms beaktas särskilt hur många uppdrag sökanden har skött och också arten av uppdrag. Vid bedömningen beaktas dessutom de kurser på patentområdet som sökanden har genomgått. Det nuvarande förfarandet för registrering inbegriper inte något system med ombudsexamen där avlagd examen skulle utgöra ett villkor för anteckning i patentombudsregistret.

Den person som registreras som patentombud ska dessutom ha tillämplig högskoleexamen inom det tekniska området samt sådan allmän ombudsbehörighet som krävs av rättegångsombud enligt 15 kap. 2 § i rättegångsbalken.

Enligt 2 § i lagen om patentombud övervakar Patent- och registerstyrelsen att personer som inte är antecknade som patentombud i patentombudsregistret inte yrkesmässigt utövar patentombudskap. Den som utan att vara i patentombudsregistret antecknat ombud använder yrkesbeteckningen patentombud kan enligt 3 § dömas till böter. Patent- och registerstyrelsen förutsätts inte utöva kvalitetsmässig övervakning av patentombudskapet och patentombud har således inte strukits ur patentombudsregistret t.ex. på basis av disciplinära påföljder eller ändrade behörighetsvillkor.

Den yrkesetiska övervakningen sker genom självreglering, dvs. på basis av de anvisningar om etik och god ombudssed som utfärdats av Finska Patentombudsföreningen rf, nedan även patentombudsföreningen. Europeiska patentombud förutsätts dessutom följa de yrkesetiska regler som fastställts av organisationen för europeiska patentombud (*European Patent Institute*).

Varumärkesombud och mönsterrättsombud

I Finland finns inte någon gällande speciallagstiftning om varumärkesombud eller mönsterrättsombud. Vem som helst kan utöva yrkesmässig verksamhet som varumärkesombud eller mönsterrättsombud. Inget skilt register förs över dessa ombud och deras verksamhet är inte föremål för myndighetstillsyn. Yrkesbeteckningen varumärkesombud respektive mönsterrättsombud åtnjuter inte heller något skydd.

Patent- och registerstyrelsens varumärkes- och mönsterlinjes verksamhet i ombudsfrågor begränsar sig till utfärdandet av intyg över att sökanden i minst fem års tid skött varumärkesärenden och mönsterrättsärenden vid ämbetsverket. Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken och mönster), nedan OHIM, beslutar på basis av intyget huruvida ombudet godkänns att ingå i OHIM:s förteckningar över varumärkesombud och mönsterrättsombud.

Av Finska Patentombudsföreningens 170 medlemmar är cirka 40 varumärkesombud i huvudsyssla. Då det inte är fråga om tillståndspliktig näring kan det antas att det i Finland finns fler varumärkesombud med

uppgiften som huvudsyssla. I praktiken har största delen av de personer som är varumärkesombud jurist- eller advokatbakgrund.

Den yrkesetiska övervakningen sker genom självreglering, dvs. på basis av de anvisningar om etik och god ombudssed som utfärdats av Finska Patentombudsföreningen rf, eller de anvisningar om god advokatsed som utfärdats av Finlands Advokatförbund, nedan advokatförbundet.

Mönsterrättsärenden sköts av både patentombud och varumärkesombud. I Finland finns det endast några få ombud som har uppgiften som mönsterrättsombud som huvudsyssla. På motsvarande sätt som i fråga om varumärkesombud har den yrkesetiska övervakningen av mönsterrättsombud skett utifrån de anvisningar om god sed som utfärdats av patentombudsföreningen eller advokatförbundet.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och EU:s lagstiftning

Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i EU

I Europeiska unionen finns det ingen harmoniserad lagstiftning om ombud för industriellt rättsskydd, och det är inte känt huruvida kommissionen inom den närmaste framtiden kommer att framlägga ett lagstiftningsförslag om detta. Några materiella bestämmelser om ombud för industriellt rättsskydd finns det inte heller i internationella konventioner. Varje medlemsstat har således en möjlighet att reglera utövandet av yrket från sina nationella utgångspunkter.

Alla medlemsstater har inte någon gällande materiell lagstiftning om varumärkesombud eller mönsterrättsombud liksom inte heller Finland. Däremot är det mer allmänt att patentombudens verksamhet är reglerad. Den nationella praxisen varierar dock bl.a. när det gäller skyldigheten att anlita patentombud, behörighetsvillkoren för patentombud och ombudsexamen. De allmänna dragen hos lagstiftningen i vissa länder har behandlats tidigare i en promemoria som en arbetsgrupp för utvecklande av ett system med ombud för

industriellt rättsskydd har publicerat (HIM Publikationer 9/2004).

Det nuvarande systemet med europeiska patent skapades genom Europeiska patentkonventionen (FördrS 8/1996), som innehåller bestämmelser om principerna om företrädande och om yrkesmässiga patentombud. Enligt artikel 133 i Europeiska patentkonventionen är utgångspunkten att det inte är obligatoriskt att anlita ett auktoriserat ombud (ett ombud som bedriver yrkesmässig ombudsverksamhet). Det är dock obligatoriskt att vända sig till ett auktoriserat ombud, dvs. ett europeiskt patentombud, om den fysiska eller juridiska personen har hemvist eller säte någon annanstans än i en fördragsslutande stat och det är fråga om något annat än inlämnande av en ansökan om europeiskt patent. Enligt artikel 134 i Europeiska patentkonventionen får fysisk eller juridisk person företräddas endast av auktoriserat ombud som är upptaget i förteckning som förs av Europeiska patentverket. För detta å sin sida krävs att man avlagt ett europeiskt lämplighetsprov (*European Qualifying Examination*). Utöver europeiska patentombud kan som ombud fungera också en jurist i den utsträckning som han eller hon har är behörig att fungera som ombud i patentärenden i den fördragsslutande staten i fråga. De som har införts i ombudsförteckningen har rätt att uppträda som ombud vid handläggningen av de fall som avses i Europeiska patentkonventionen, t.ex. ett invändnings- eller begränsningsförfarande som gäller ett europeiskt patent.

Enligt artikel 134 i Europeiska patentkonventionen är Europeiska patentorganisationens förvaltningsråd behörigt att utfärda bestämmelser om auktoriserade ombuds sekretessplikt. Tillämpningsföreskrift nr 153, som utfärdats med stöd av denna artikel och som trätt i kraft år 2007, gäller sekretessplikt i fråga om kommunikation mellan ett ombud och dennes klient (attorney evidentiary privilege). Enligt tillämpningsföreskriften omfattas all skriftväxling mellan ett europeiskt patentombud och dennes uppdragsgivare eller vilken annan person som helst permanent av sekretessen under handläggningen vid Europeiska patentverket, om klienten uttryckligen inte avstått från denna rätt. Sekretessplikten tillämpas särskilt på skriftväxlingen eller en

handling som gäller bedömningen av uppfinningens patenterbarhet, utarbetandet eller handläggningen av ansökan om europeiskt patent samt utlåtande över ett europeiskt patents giltighet, omfattningen av patentskyddet eller intrånget mot ett europeiskt patent. Sekretessplikten utsträcker sig således inte till nationella patent eller till handläggningen av ärenden om europeiskt patent vid en nationell patentbyrå.

Ett slutgiltigt godkännande för reformen av det europeiska patentsystemet har fått i februari 2013. Reformen inbegriper skapandet av ett enhetligt patentskydd vid sidan av det nuvarande europeiska patentet samt upprättande av en enhetlig domstol på patentområdet. Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd och rådets förordning (EU) nr 1260/2012 om genomförande av ett fördjupat samarbete för att skapa ett enhetligt patentskydd när det gäller tillämpliga översättningsarrangemang träder i kraft samtidigt med det internationella avtalet om en enhetlig patentdomstol, dvs. efter att 13 av EU:s medlemsstater har ratificerat avtalet.

De materiella krav som ställs på ombudsverksamheten inom Europeiska unionen är inte harmoniserade ens efter reformen. I artikel 48 i avtalet om patentdomstol finns dock bestämmelser om företräddande vid patentdomstolen. Utöver de jurister som är behöriga att vara företrädare vid en fördragsslutande stats domstol kan parter i en patenträttegång företräddas av europeiska patentombud som har intyg över kännedom om domstolsförfarandet vid ärenden som gäller europeiska patent (*European Patent Litigation Certificate*). Innehållet i intyget ska fastställas i patentdomstolens arbetsordning. Utarbetandet av denna har inte ännu avslutats. Det nuvarande utkastet till arbetsordning innehåller också bestämmelser om sekretessen.

I rådets förordning (EG) nr 207/2009 om gemenskapsvarumärken finns bestämmelser om de allmänna principerna för varumärkesombuds rätt att företräda och om företräddande inför OHIM. Enligt artikel 92 är utgångspunkten att det inte finns någon skyldighet att låta sig företräddas inför byrån. Ett ombud ska dock anlitas, med undantag för ärenden

som gäller ansökan om gemenskapsvarumärke, om en fysisk eller juridisk person inte har hemvist eller säte i gemenskapen. Enligt artikel 93 kan som yrkesmässiga företrädare fungera för det första en utövande jurist som har rätt att verka i en medlemsstat och som bedriver verksamhet inom gemenskapen, i den mån han i den staten är behörig att uppträda som ombud i varumärkesfrågor. Som ombud kan också fungera ett auktoriserat ombud som är upptaget i OHIM:s förteckning.

Artiklarna 77 och 78 i rådets förordning (EG) nr 6/2002 om gemenskapsformgivning innehåller bestämmelser om företrädande som är långt förenliga med dem i förordningen om gemenskapsvarumärke.

För att man ska kunna bli införd i den ombudsförteckning som förs av OHIM förutsätts att ombudet i fråga är behörigt att företräda fysiska eller juridiska personer i formskyddsfrågor vid den centrala myndigheten för industriellt rättsskydd i någon av medlemsstaterna. Om medlemsstaten i fråga inte kräver att ombudet ska ha särskilda yrkesmässiga kvalifikationer (examen) för att vara behörig som företrädare, ska ombudet visa att han eller hon under minst fem år ha uppträtt som ombud i formskyddsfrågor vid denna stats centrala myndighet för industriellt rättsskydd.

I samband med den nationella regleringen om idkande av yrkesverksamhet och näringska Europeiska unionens medlemsstater beakta den frihet att permanent etablera sig i vilken medlemsstat som helst och tillfälligt tillhandahålla tjänster i en annan medlemsstat än där han eller hon är etablerad vilka tryggats i grundfördragen. Bestämmelser om etableringsfrihet finns i artikel 49 och om den fria rörligheten för tjänster i artikel 56 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF). Europeiska unionens domstol har ansett att kravet beträffande hemvist kan godkännas endast i sådana situationer där inskränkandet av friheten att tillhandahålla tjänster är förenat med sådana tvingande hänsyn till allmänintresset som kan rättfärdiga en sådan inskränkning. I domen i mål C-131/01 (Europeiska gemenskapernas kommission mot republiken Italien, 13.2.2003) konstateras att kravet beträffande tvingande hänsyn

till allmänintressen inte uppfylls när det gäller tjänster som tillhandahålls av ett patentombud.

Också artikel 134 i Europeiska patentkonventionen innehåller en bestämmelse om etableringsrätten för europeiska patentombud. Den som upptagits i förteckningen över auktoriserade ombud har rätt att ha kontor för att bedriva verksamhet som auktoriserat ombud i varje fördragsslutande stat, i vilken handläggning enligt Europeiska patentkonventionen äger rum. Myndigheterna i en sådan stat får endast i särskilda fall och med tillämpning av lagstiftning om skydd för allmän ordning och säkerhet upphäva denna rättighet.

I direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer fastställs regler enligt vilka en medlemsstat som kräver bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av ett reglerat yrke inom sitt territorium för tillträde till och utövandet av detta yrke skall erkänna sådana yrkeskvalifikationer som förvärvats i en eller flera andra medlemsstater och som ger innehavaren av dessa kvalifikationer rätt att där utöva yrket. Förhandlingar om ändring av direktivet om erkännande av yrkeskvalifikationer förs som bäst i Europeiska unionens institutioner.

De nordiska länderna

I Sverige har det på hösten 2010 trätt i kraft en ny lag om auktorisation av patentombud (SFS 2010:1052) som till många delar överensstämmer med den aktuella föreslagna lagen. I lagen finns bestämmelser om auktorisation av patentombud och om Patentombudsnamndens uppgifter bl.a. om tillsyn över auktoriserade patentombud, om disciplinära åtgärder mot auktoriserade patentombud och om utveckling av god patentombudssed. Den som ansöker om auktorisation ska uppfylla de behörighetsvillkor som anges i lagen inkl. att denne har avlagt godkänt kunskapsprov för auktorisation. Auktoriserade patentombud ska iaktta god patentombudssed och följa bestämmelserna om tystnadsplikt. Auktorisationen kan upphävas om ombudet inte uppfyller kraven för auktorisation samt på grund av disciplinära påföljder. Yrkesbeteckningen *auktoriserat patentombud* får användas en-

dast av sådana ombud som har auktoriserats i enlighet med lagen och man kan bli dömd till böter för olovlig användning av beteckningen. Patentombudsnämndens beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol.

I de övriga nordiska länderna finns det inte någon gällande lagstiftning om ombud för industriellt rättsskydd och några lagstiftningsprojekt med motsvarande innehåll är inte heller aktuella.

2.3 Bedömning av nuläget

Med uppdrag på området för industriellt rättsskydd avses sådana uppgifter som har anknytning med skyddet för och upprätthållandet, innehavet och övervakningen samt försvaret av industriella rättigheter av olika slag liksom konsultering i samband med dessa. Företag har behov av att kunna försäkra sig om att de ombud som tillhandahåller tjänster på området för industriellt rättsskydd känner till lagstiftningen på området, är förtrogna med myndighetsförfarandena och iakttar god ombudssed när de sköter sina uppdrag. Av ett ombud som sköter uppdrag på området för industriellt rättsskydd krävs det också ofta en helhetssyn på vilken strategi för industriellt rättsskydd som bäst skulle lämpa sig för klientens affärsverksamhet. Behovet av sakkunskap är således obestridligt ur klientens synvinkel. Också Patent- och registerstyrelsens anser att sakkunskap är viktigt för att en smidig myndighetsbehandling av ärendet ska kunna säkerställas.

En av nackdelarna med nuläget är att yrkeskompetensen hos de ombud som sköter uppdrag på området för industriellt rättsskydd i brist på ombudsexamen inte kan bedömas opartiskt. Det finns inga bestämmelser om behörighetsvillkoren för varumärkes- och mönsterrättsombud och registreringssystemet för patentombud motsvarar inte längre tidens krav. Detta betyder inte att det allmänt skulle förekomma problem med kvaliteten på ombudsverksamhet. I praktiken kan det dock förekomma stora skillnader mellan ombud när det gäller nivån på deras kunskaper.

I och med de föreslagna bestämmelserna ska situationen ändras så att de personer som avlagt ombudsexamen antas i princip känna till den lagstiftning som är av väsentlig betydelse

med tanke på ombudsverksamheten samt klara av de praktiska åtgärder som utförandet av uppdrag förutsätter. Införandet av en nationell ombudsexamen skulle medföra också andra förbättringar jämfört med nuläget.

Finlands anslutning till Europeiska patentkonventionen 1996 skapade en konkurrenssituation av ett nytt slag i och med att europeiska patentombud nu kunde konkurrera om finländska kunder på den nationella marknaden. I ett europeiskt perspektiv utgör patentombudets yrkesskicklighet en konkurrensfördel, nationaliteten endast i mindre utsträckning. EU-lagstiftningen och internationella system för varumärkes- och mönsterskydd har å sin sida medfört nya krav och en konkurrenssituation av ett nytt slag för dem som är verksamma på området för varumärkes- och mönsterrätt. De finländska varumärkesombuden och mönsterrättsombuden sköter inte längre enbart uppdrag från inhemska klienter utan konkurrerar om klienter från tredjeländer, t.ex. från Asien, inom EU-området.

På grund av det europeiska patentsystemets popularitet har genomgåendet av ett europeiskt lämplighetsprov på området visat sig vara nödvändigt med tanke på patentombudsverksamheten. Syftet med den föreslagna lagstiftningen är att man genom införandet av en nationell ombudsexamen förbättrar de finländska patentombudens möjligheter att klara av ett europeiskt lämplighetsprov. Det nämnda provet består av fyra delar, och därtill kommer en förhandstentamen som infördes år 2012. Provet betraktas allmänt som mycket krävande. Till exempel år 2012 klarade bara åtta av de 65 finländska deltagarna provet. År 2009 klarade endast två av de 55 finländska deltagarna provet.

För att man ska kunna bli införd i den ombudsförteckning som förs av OHIM förutsätts å sin sida att ombudet i fråga är behörigt att företräda fysiska eller juridiska personer i formskyddsfrågor vid den centrala myndigheten för industriellt rättsskydd i någon av medlemsstaterna. Om medlemsstaten i fråga inte kräver att ombudet har vissa yrkesmässiga kvalifikationer (examen) för att vara behörig som företrädare, ska ombudet visa att han eller hon under minst fem år ha uppträtt som

ombud i varumärkes- och mönsterrättsfrågor vid denna stats centrala myndighet för industriellt rättsskydd. Införandet av en nationell ombudsexamen skulle göra det lättare för nationella varumärkes- och mönsterrättsombud att i fortsättningen bli införda i OHIM:s förteckning. Betydelsen av detta framhävs i mönsterrättsärenden eftersom det har varit svårt att förvärva den erfarenhet som OHIM kräver.

Inte heller ur sekretessbestämmelsernas synvinkel kan nuläget betraktas som tillfredsställande. Uppdrag på området för industriellt rättsskydd kan förutsätta att man innehar till och med mycket detaljerade uppgifter om klienternas affärsverksamhet. Om uppgifterna läcker ut försämrar klientens ställning i förhållande till konkurrenterna. Den gällande nationella lagstiftningen har inte några sekretessbestämmelser som särskilt skulle gälla personer som utför uppdrag på området för industriellt rättsskydd. Trots att de allmänna bestämmelserna om ombud i t.ex. rättegångsbalken och i förvaltningslagen (434/2003) omfattar skyddet av konfidentiella uppgifter, sträcker de sig inte som sådana till samtliga uppgifter som förvärvats i ett ombudsmannaförhållande. Alla ombud kommer inte heller att omfattas av sekretessbestämmelserna i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd (715/2011). Det ombudsprivilegium (attorney evidentiary privilege) som ingår i tillämpningsföreskrifterna för revisionsakten till den europeiska patentkonventionen å sin sida omfattar endast sekretessen för kommunikationen mellan en klient och ett ombud kring ett europeiskt patent.

Behovet av sekretessbestämmelser har sitt ursprung i rättegångar, särskilt dem i Förenta staterna, där det finländska patentombudets sämre ställning jämfört med lokala ombud i fråga om hemlighållandet av uppgifterna om sin klient kan resultera i till och med betydande ekonomiska förluster. I och med de föreslagna bestämmelserna ska de finländska patentombuden bringas i en mer jämlik ställning jämfört med sådana stater där ombuden enligt den nationella lagstiftningen åtnjuter ett omfattande skydd i fråga om konfidentiella uppgifter. Denna förbättring jämfört med nuläget gäller naturligtvis också för varumärkesombud och mönsterrättsombud.

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis ska de föreskrivna begränsningarna av näringsfriheten vara exakta och noga avgränsade, och dessutom ska deras omfattning och villkor framgå av lagen. När det gäller innehållet i regleringen har utskottet dessutom ansett det viktigt att bestämmelserna om tillståndsvillkor och tillståndets giltighet garanterar en tillräcklig förutsebarhet i myndigheternas verksamhet. Lagen om patentombud har trätt i kraft år 1968. En lagteknisk ändring av lagen har gjorts år 2011, men lagens överensstämmelse med grundlagen har inte bedömts. Det verkar klart att lagen i dess nuvarande form inte uppfyller de krav som ställs i grundlagen. Beslutet om registrering av patentombud kan exempelvis anses ske enligt prövning trots att ett patentombuds uppgift kan jämföras med en tillståndspliktig näring. Enligt förordningen om patentombud är en förutsättning för att man ska bli antecknad i patentombudsregistret att man yrkesmässigt utövar patentombudskap. Några kriterier för yrkesmässigt utövande av patentombudskap har dock inte fastställts varken i lagen eller i förordningen om patentombud. Enligt Patent- och registerstyrelsens tillämpningspraxis ska verksamheten betraktas som yrkesmässig om patentombudet antecknats som patentombud i fem patentansökningar som inlämnats inom ett års tid. I avsaknad av exakta och noggrant avgränsade bestämmelser på lagnivå baserar sig beslutet om att bli antecknad i patentombudsregistret nuförtiden på de uppgifter som sökanden har lämnat vilket strider mot grundlagsutskottets tolkningspraxis (t.ex. GrUU 32/2010 rd). Den gällande lagen innehåller inte heller några bestämmelser om rätten att söka ändring i det fall att en ansökan om att bli antecknad i patentombudsregistret avslås.

Trots att patentombudskap kan jämföras med en tillståndspliktig näring övervakas patentombudens verksamhet i praktiken av varken Patent- och registerstyrelsen eller någon annan nationell myndighet. När en patentansökan lämnas in kontrollerar Patent- och registerstyrelsen endast befogenheterna enligt patentombudsregistret för den som uppgetts vara patentombud. Tillsynen skulle förutsätta ett effektivt påföljdssystem som saknas för närvarande. Således har det inte varit möjligt

att stryka patentombud ur patentombudsregistret t.ex. på grund av försummelse av ombudsmannaskyldigheter eller ändring av behörighetsvillkoren för registrering. Den yrkesetiska tillsyn som baserar sig på självreglering kan naturligtvis endast inrikta sig på de ombud som är medlemmar i patentombudsförbundet. Alla patentombud som är antecknade i det register över patentombud som förs av Patent- och registerstyrelsen är dock inte medlemmar i förbundet.

Den gällande lagstiftningen uppfyller inte heller längre de krav som ställs i grundlagen i fråga om författningsnivå. Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen ska bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter utfärdas genom lag. Genom förordning kan endast närmare bestämmelser meddelas om lagens tillämpning.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Propositionens mål är att det nuvarande systemet för ombud för industriellt rättsskydd och lagstiftningen om dessa i dess helhet ska reformeras genom att det införs ett auktorisations- och tillsynsförfarande för ombud.

Syftet med propositionen är att säkerställa kvaliteten på de tjänster som tillhandahålls på området för industriellt rättsskydd genom att ett system med ombud för industriellt rättsskydd skapas. Säkerställande av nivån på yrkeskunnande hos de ombud som sköter uppdrag på området för industriellt rättsskydd bidrar till finländska företags möjligheter att effektivt skydda, förvalta och försvara sina industriella rättigheter.

Auktoriserade ombud omfattas av enhetliga krav på yrkeskunnande och yrkesetik oberoende av vilket område av industriella rättigheter som det är fråga om. Auktoriserade ombud är skyldiga att iakttä god ombudssed. Målet är att ge upphov till en presumtion om auktoriserade ombuds sakkunskap, tillförlitlighet och ansvarsfullhet. Detta kommer för sin del också att bidra till ökad smidighet inom myndighetsbehandlingen vid Patent- och registerstyrelsen.

Ett ytterligare mål för propositionen är att säkerställa skyddet av konfidentiella uppgifter vid skötseln av uppdrag på området för industrirättsligt skydd. Auktoriserade ombud ska omfattas av bestämmelserna om tystnadsplikt. I och med införandet av sekretessbestämmelser ska de finländska patentombuden och företagen bringas i en mer jämlik ställning jämfört med sådana stater där ombuden enligt den nationella lagstiftningen åtnjuter ett omfattande skydd i fråga om konfidentiella uppgifter.

För att målen ska kunna nås föreslås det att det stiftas en ny lag med bestämmelser om ett förfarande för auktorisation av sådana ombud som utför uppdrag på området för industriellt rättsskydd samt om skyldigheterna för och tillsynen över auktoriserade ombud.

3.2 Alternativa tillvägagångssätt

Nuförtiden begränsas verksamheten som patentombud genom registreringsförfarande medan det inte finns några materialrättsliga bestämmelser om varumärkesombud eller mönsterrättsombud. Reformen ska genomföras så att den nuvarande lagen och den nuvarande förordningen om patentombud ska upphävas och dessa ska ersättas med en ny lag om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd. Då mycket omfattande ändringar skulle ha behövt göras i den nuvarande lagen och förordningen om patentombud, är det mer ändamålsenligt att det stiftas en ny lag som utöver patentombud också omfattar varumärkesombud och mönsterrättsombud.

Ett alternativ för genomförande av reformen är alltså en ny enhetlig reglering som omfattar ombud som sköter alla ovan nämnda uppdrag på området för industriellt rättsskydd. Det mervärde som den föreslagna regleringen har jämfört med ingen reglering alls är framför allt att kompetensnivån för ombud i fortsättningen kan säkerställas genom auktorisationsförfarande. En viktig reform ur ombudens synvinkel är också det att de konfidentiella uppgifter som förvärvas i samband med uppdrag på området för industriellt rättsskydd kommer på detta sätt att omfattas av sekretessbestämmelserna. Genom de föreslagna bestämmelserna införs också

en effektiv tillsynsmekanism med behövliga sanktionsmöjligheter.

När man överväger hur de mål som nämns i avsnitt 3.1 bäst kan nås ska man beakta flera ramvillkor. Utöver den näringsfrihet som tryggas i grundlagen ska man beakta grundlagens begränsningar beträffande utövning av offentlig makt.

I samband med den tidigare beredningen av propositionen har man granskat fem olika alternativ till bestämmelser i syfte att reformera ombudssystemet. Utgångspunkten för alla alternativ som arbetsgruppen för utveckling av systemet med ombud för industriellt rättsskydd granskade var att en ombudsexamen ska införas. Skillnaderna mellan alternativen bestod i frågan vilken inverkan som ombudsexamen ska ha på friheten att idka näring eller på vilket sätt examen beaktas i registreringen. Granskningen gjordes i stor utsträckning i form av en jämförelse med det nuvarande systemet med patentombud och med presumptionen att motsvarande arrangemang också ska genomföras för varumärkesombudens del. Det alternativ som arbetsgruppen föreslog gick ut på att en förutsättning för att ombud ska antecknas i patent- eller varumärkesombudsregistret är att ombudet har avlagt ombudsexamen. Yrkesbeteckningen patentombud, varumärkesombud respektive ombud för industriellt rättsskydd (patent- eller varumärkesombud) skulle få användas endast av registrerade ombud. Registreringsförfarandet ska vara frivilligt och några andra begränsningar ska inte heller ställas på yrkesmässigt utövande av ombudsverksamhet. Andra alternativ som arbetsgruppen granskat beskrivs i arbetsgruppens promemoria (HIM:s publikation 9/2004).

Vid den fortsatta beredningen av propositionen har de nämnda utgångspunkterna, dvs. införandet av ombudsexamen och friheten att idka näring, bevarats. Ombudsmännen ska själva få besluta om de vill delta i ombudsexamen och ansöka om auktorisation eller inte. Om auktoriseringsförfarandet gjordes obligatoriskt, skulle det innebära begränsning av den näringsfrihet och yrkesfrihet som tryggas i 18 § i grundlagen.

Bestämmelsernas tillämpningsområde har vid den fortsatta beredningen utvidgats så att utöver patentombud och varumärkesombud

ska också mönsterrättsombud kunna ansöka om auktorisering. I dagens läge förutsätter ombudsverksamhet att man har övergripande kunskaper på området för industriellt rättsskydd. Exempelvis varumärkesskydd och mönsterskydd är till naturen olika slags skyddsformer vilket innebär att de uppdrag som gäller dessa har väsentliga skillnader. Förutom EU-bestämmelserna finns det dessutom särskilda internationella konventioner om registrering av mönster och varumärken. Det är inte motiverat att anta att ett patentombud eller ett varumärkesombud alltid har tillräcklig kompetens för att också sköta mönsterrättsärenden, eftersom skötsel av mönsterrättsärenden kräver specialkunskap.

För behovet att utvidga bestämmelsernas tillämpningsområde talar också det att mönsterrättsombuden på detta sätt kommer att omfattas av sekretessbestämmelserna. För att klienternas strategier för industriella rättigheter skulle kunna genomföras krävs ofta att patent-, varumärkes- och mönsterrättsombuden arbetar i team, och arbetet inbegriper brevväxling av olika slag. Med tanke på skyddet av konfidentiell information uppstår det oklarheter om ombuden inte ställs i en jämlik ställning när det gäller sekretessplikt.

När det gäller förläggningen av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd och de uppgifter som ska anförtros nämnden har man granskat tre alternativ. När de olika alternativen har granskats har uppmärksamhet fästs vid grundlagens begränsningar när det gäller utövning av offentlig makt. Centralhandelskammaren, som varit på förslag som förläggningsställe, är en offentligrättslig sammanslutning som är en del av den indirekta statsförvaltningen. Om offentliga förvaltningsuppgifter ska överföras till den indirekta offentliga förvaltningen ska också lösningens grundlagsenlighet i fråga om överföringen av uppgifterna motiveras. Uppgifter som innebär betydande utövning av offentlig makt får dock ges endast myndigheter, t.ex. Patent- och registerstyrelsen.

Den tidigare beredningen av propositionen utgick från tanken att Patent- och registerstyrelsen ska fatta beslut om registrering av ombud liksom också beslut om strykning ur registret samt föra registret över ombud. Den nämnd för ombud för industriellt rättsskydd

som föreslogs bli inrättad i anslutning till Centralhandelskammaren skulle svara för ordnandet av examina och för den allmänna övervakningen av ombud för industriellt rättsskydd.

Som alternativ två granskades en modell enligt vilken den nämnd för ombud för industriellt rättsskydd som skulle finnas i anslutning till Centralhandelskammaren skulle sköta uppgifter i anslutning till både auktorisationsförfarandet (ordnande av ombudsexamina, beviljande av auktorisationer, upprätthållandet av register) och i anslutning till den allmänna övervakningen av ombud. Också i denna modell skulle återkallelse av auktorisationer dock ske genom Patent- och registerstyrelsens försorg.

Det tredje alternativ som granskades gick ut på att en nämnd för ombud för industriellt rättsskydd ska inrättas i anslutning till Patent- och registerstyrelsen och den ska svara centraliserat för alla uppgifter i samband med förfarandet för auktorisation och övervakning av ombud. Vid den fortsatta behandlingen av ärendet har man stannat för alternativ tre där nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska finnas i anslutning till Patent- och registerstyrelsen. Placeringen är ändamålsenlig inte enbart med tanke på de krav som följer av 124 § i grundlagen utan också t.ex. med tanke på de kostnadseffektivitets- och synergifördelar som fås vid upprätthållandet av register.

Patent- och registerstyrelsen är ett ämbetsverk som lyder under arbets- och näringsministeriet och som har till uppgift att främja den tekniska och ekonomiska utvecklingen och sammanslutningsverksamheten i Finland och internationellt. Arbets- och näringsministeriet svarar för den allmänna administrativa styrningen och övervakningen av Patent- och registerstyrelsen. Patent- och registerstyrelsen sköter myndighetsärenden som inbegriper utövning av offentlig makt och som är viktiga ur näringslivets synvinkel såsom beviljande av industriellt rättsskydd i olika former, handläggning av anmälningar till handelsregistret, beviljande av tillstånd för att grund stiftelser samt övervakningen av stiftelser. Bestämmelser om Patent- och registerstyrelsens uppgifter finns i 2 § i lagen om Patent- och registerstyrelsen (578/2013).

I 2 § 2 mom. föreskrivs att Patent- och registerstyrelsen också ska utföra de uppgifter som den i lag särskilt åläggs att sköta.

Som en del av en mer omfattande helhet, stöds förslaget om förläggningsplats också av det att en arbetsgrupp som föreberett reformen av revisorssystemet har föreslagit att uppgifter som Centralhandelskammaren nu förtiden utför ska överföras till Patent- och registerstyrelsen (ANM publikationer 48/2012 och ANM rapporter 16/2011). Enligt förslaget ska tillsynen över samtliga revisorer koncentreras till en ny övervakningsenhet som finns vid Patent- och registerstyrelsen.

De lösningar som omfattats i propositionen har som helhet ansetts utgöra det bästa sättet att genomföra reformen av systemet med ombud för industriellt rättsskydd. För det första begränsas inte friheten att bedriva ombudsverksamhet eftersom det ska vara möjligt att vara verksam som ombud också utan auktorisation. I fråga om patentombud innebär detta att man slopar registreringskravet. För det andra ska möjligheten till auktorisation utsträckas till att gälla också mönster-rättsombud vid sidan av patentombud och varumärkesombud. På detta sätt beaktas behovet av specialkunskap också i fråga om mönsterrättsärenden. För det tredje är placeringen av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd i anslutning till Patent- och registerstyrelsen ändamålsenlig med tanke på både 124 § i grundlagen och de kostnadseffektivitets- och synergifördelar som fås.

3.3 De viktigaste förslagen

De viktigaste elementen i den föreslagna lagen hänför sig till förfarandet för auktorisation av ombud som sköter uppdrag på området för industriellt rättsskydd samt auktoriserade ombuds skyldigheter och tillsynen över auktoriserade ombud.

Auktorisationsförfarandet inbegriper inrättande av ett förfarande med ombudsexamen samt införande av ett förfarande för ansökan och beviljande av auktoriseringar. Innehållet i ombudsexamen ska anges i lag på en allmän nivå. Ombudsexamen föreslås bestå av en allmän del som är gemensam för alla deltagare och som inbegriper områden som mäter deltagarens allmänna kunskaper om immate-

riella rättigheter och ombudsetik samt av en specifik del för de olika industriella rättigheterna som innefattar valbara delområden för patenträtt, varumärkesrätt och mönsterrätt. Det vilket valbart delområde som deltagaren vill avlägga examen inom påverkar yrkesbeteckningen (patentombud, varumärkesombud, mönsterrättsombud, ombud för industriellt rättsskydd).

Ett av de behörighetsvillkor som anges i lag är att ombudet avlagt ombudsexamen med godkänt resultat. Ett ytterligare krav på ett ombud som ansöker om auktorisation är att ombudet är tillförlitligt som ombud. Ett ombud som ansöker om auktorisation får inte vara försatt i konkurs och hans eller hennes rättshandlingsförmåga får inte vara begränsad. Om sökanden uppfyller ovan nämnda behörighetsvillkor ska denne beviljas auktorisation. Detta innebär att nämnden för ombud för industriellt rättsskydd inte kan basera sina beslut på prövning av ändamålsenligheten.

Under övergångsskedet ska auktorisering kunna sökas, utan att man avlagt ombudsexamen, på basis av att man tidigare varit antecknad i patentombudsregistret eller på basis av annan erfarenhet av behandlingen av ärenden vid Patent- och registerstyrelsen. Övergångsbestämmelsen möjliggör endast ersättande av själva ombudsexamen, dvs. beviljande av auktorisering förutsätter att de övriga kraven enligt ovan uppfylls.

Det föreslås att förfarandet med auktorisering ska vara frivilligt. Om ombudsexamen gjordes obligatoriskt och kravet angående auktorisation utsträcktes till att gälla alla ombud som sköter uppdrag på området för industriellt rättsskydd, skulle det innebära att den näringsfrihet och frihet att utöva ett yrke som tryggas i 18 § i grundlagen begränsades. I fortsättningen ska uppdrag på området för industriellt rättsskydd kunna skötas yrkesmässigt av både auktoriserade ombud och av sådana ombud som inte har ansökt om auktorisation. Den skyddade yrkesbeteckningen patentombud, varumärkesombud, mönsterrättsombud respektive ombud för industriellt rättsskydd ska dock få användas endast av auktoriserade ombud. Yrkesbeteckningen ombud för industriellt rättsskydd är reserverad endast för de ombud som behärskar pa-

tenträtts-, varumärkesrätts- och mönsterrättsärendena. För obehörig användning av yrkesbeteckningen ska man bli dömd till ett straff som anges i lag.

Det föreslås att auktorisation ska beviljas för fem år i sänder. Auktorisationen ska förlängas om sökanden fortfarande uppfyller behörighetsvillkoren och visar att han eller hon skött ombudsmannauppgifter under tiden att auktoriseringen varit i kraft. När de villkor som räknats upp ovan uppfylls ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd förlänga auktorisationen, dvs. beslutet kan inte baseras på ändamålsenlighetsprövning. På motsvarande sätt kan nämnden för ombud för industriellt rättsskydd dra in auktorisationen, om ombudet inte har anmält intresse för att förlänga auktorisationen i enlighet med det förfarande som föreskrivs i lag. Bakom förslaget om auktorisation för viss tid ligger behovet att uppmuntra auktoriserade ombud att upprätthålla sin yrkeskompetens och å andra sidan effektivisera tillsynen över auktoriserade ombud.

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska enligt förslaget upprätthålla ett register över de ombud som avlagt ombudsexamen med tanke på bevarandet av uppgifterna om avlagda examina och uppföljningen av hur systemet med ombudsexamen fungerar. Med tanke på tillsynen över auktoriserade ombuds verksamhet och förlängningen av auktorisationer föreslås det att det ska föras ett skilt register över ombud. Uppgifterna om gällande auktorisationer skulle vara lättillgängliga för alla via Patent- och registerstyrelsens Internet-sidor.

De auktoriserade ombuden ska vid utförandet av uppdrag på området för industriellt rättsskydd följa god ombudssed. De viktigaste skyldigheter som hör till god ombudssed föreslås bli inskrivna i lag. Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska dessutom ge rekommendationer om innehållet i god ombudssed. Auktoriserade ombud ska även omfattas av bestämmelserna om tystnadsplikt. Tystnadsplikten omfattar i princip all, både skriftlig och muntlig, konfidentiell information som växlas mellan klienten och ombudet.

Det föreslås att nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska finnas i anslutning

till Patent- och registerstyrelsen och att nämnden ska sköta centraliserat alla de auktorisations- och tillsynsuppgifter som åläggs den i lag. I fråga om nämndens sammansättning ska det beaktas att nämnden också ska inbegripa företrädare för dem som är föremål för tillsynen, dvs. auktoriserade ombud. De övriga medlemmarna skulle kunna representera universitet, högskolor, näringslivet och annan företagsverksamhet. I nämndens sammansättning bör också sakkunskapen inom de olika områdena av industriellt rättsskydd vara opartiskt företrädd. Det föreslås att statsrådet ska tillsätta nämnden för ombud för industriellt rättsskydd för tre år i sänder.

Den yrkesetiska tillsynen över auktoriserade ombud har ett samband med införandet av ett påföljdssystem. Disciplinära påföljder föreslås vara anmärkning, varning och återkallelse av auktorisationen.

Patent- och registerstyrelsen föreslås ha rätt att ta ut avgift för deltagande i ombudsexamen, för beviljande av auktorisation och för förlängning av auktorisationen samt för de anteckningar som görs i registren. Den föreslås dessutom ha rätt att ta ut en tillsynsavgift hos auktoriserade ombud.

Det föreslås att de allmänna förvaltningslagarna ska tillämpas på de beslut som fattas av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd. I de beslut som nämnden meddelat med anledning av begäran om omprövning ska ändring få sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Ändring i de beslut om påföljder som nämnden för ombud för industriellt rättsskydd fattat ska få sökas genom besvär hos marknadsdomstolen. Fortsatt ändringssökande hos högsta förvaltningsdomstolen i de ärenden som gäller begäran om omprövning ska enligt förslaget kräva besvärstillstånd.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Statsekonomiska konsekvenser och konsekvenser för myndigheterna

Statsekonomiska konsekvenser

Reformen av systemet med ombud för industriellt rättsskydd och nämnden för ombud för industriellt rättsskydd, som ska finnas i

anslutning till Patent- och registerstyrelsen, kommer att medföra kostnader på kort sikt och kostnader på lång sikt. Kostnader på kort sikt medförs särskilt av ibruktage av ett register över ombudsexamen och ett register över ombud, förberedelserna inför ombudsexamina och handläggningen av auktorisationsansökningar under övergångsperioden. Kostnader på lång sikt uppstår bl.a. i samband med arrangerandet av ombudsexamina, upprätthållandet av registren över ombudsexamen och ombud, förfarandet för beviljande av auktorisation och förläning av auktorisationen samt för uppgifter i anslutning till tillsynen över auktoriserade ombud.

För nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska det under nämndens första verksamhetsår, då också arrangemangen under övergångsperioden ska skötas, anställas en sekreterare på heltid som har juridisk utbildning och som har till uppgift att bereda de ärenden som nämnden ska behandla. Efter övergångsperioden ska uppdraget skötas av en juristsekreterare på deltid. Nämndens löpande ärenden ska kunna skötas med Patent- och registerstyrelsens nuvarande resurser. Den övriga delen av kostnaderna består av de ovan nämnda anläggnings- och underhållskostnaderna samt av nämndmedlemmarnas och sakkunnigas arvoden.

Vid startskedet uppstår kostnader för anställning av juristsekreteraren (cirka 75 000 euro) och nämndmedlemmarnas arvoden (cirka 10 000–15 000 euro per år, om utgångspunkten är arvoden för de nämnder som nuförtiden finns i anslutning till arbets- och näringsministeriet; eller 32 000 euro per år om utgångspunkten är de nuvarande arvoden för medlemmarna i Patent- och registerstyrelsens direktion). Kostnader i startskedet uppstår också av införandet av ett register över ombudsexamen och ombud (cirka 50 000–100 000 euro).

Efter startskedet uppstår kostnader för anställning av en juristsekreterare på deltid (cirka 35 000 euro) och arvoden för nämndens medlemmar (se ovan). Kostnader uppstår dessutom av förberedelserna inför ombudsexamen för vilka utomstående sakkunniga ska anlitas (cirka 15 000 euro).

Efter övergångsperioden ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd i princip

vara självgående och de kostnader som uppstår av nämndens verksamhet ska täckas med avgifter som tas ut hos ombuden. Patent- och registerstyrelsen är ett ämbetsverk med netobudgetering vars verksamhet finansieras med de intäkter som fås av de avgiftsbelagda prestationerna. Patent- och registerstyrelsen ska ha rätt att ta ut avgifter för deltagande i ombudsexamen, för beviljande av auktorisation (intyg över auktorisation) och för förlängning av auktorisationen (beslut om förlängning av auktorisationen) samt för de anteckningar som görs i registren över ombudsexamina och ombud. Det ska dessutom tas ut en årlig tillsynsavgift hos auktoriserade ombud.

Det föreslås att bestämmelser om grunderna för de avgifter som tas ut för deltagande i ombudsexamen, för anteckning i register och för auktorisation ska utfärdas i lagen om patent- och registerstyrelsens prestationer (1032/1992) och de författningar som utfärdats med stöd av den. När nivån på avgifterna för ombudsexamen bestäms ska uppmärksamhet fästas vid det att man inte genom avgifter oskäligt försvårar inträdet i branschen. Då deltagaren har möjlighet att avlägga examen i två etapper skulle också examensavgiften kunna bestå av två skilda avgifter. Exempelvis i Sverige är examensavgiften cirka 600 euro. Det europeiska lämplighetsprovet å sin sida består av fyra delar och man tar ut en avgift om 200 euro för varje del av provet. Om antalet deltagare i ombudsexamen är cirka 10–20 per år och en skild avgift ska tas ut för båda delarna i ombudsexamen (400 euro och 200 euro), skulle de årliga intäkterna från ombudsexamensavgifter uppgå till cirka 6 000–12 000 euro.

Efter den föreslagna övergångsbestämmelsen kan auktorisering sökas utan att ha avlagt ombudsexamen på basis av tidigare registrering eller praktisk erfarenhet. Om antalet ombud som auktoriseras på basis av övergångsbestämmelsen uppgick till cirka 200–220 och tillsynsavgiften var 250 euro, skulle de årliga intäkterna uppgå till cirka 50 000–55 000 euro. Med tanke på de skyldigheter som följer av grundlagen ska bestämmelser om tillsynsavgiftens belopp intas i den föreslagna lagen.

Det föreslås att det ska vara möjligt att söka ändring i beslut angående begäran om omprövning genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Ändring i andra beslut som nämnden för ombud för industriellt rättsskydd fattat ska få sökas genom besvär hos marknadsdomstolen. Fortsatt ändringssökande hos högsta förvaltningsdomstolen i de ärenden som gäller begäran om omprövning ska enligt förslaget kräva besvärstillstånd. Antalet besvärssärenden uppskattas vara litet och förslaget medför inte någon nämndvärd ökning av arbetsbördan vid domstolar. Propositionen medför således inte något behov av extra resurser vid domstolar.

De föreslagna bestämmelserna har inte några nämndvärda statsekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för Patent- och registerstyrelsens verksamhet

De föreslagna bestämmelserna har bedömts kunna ha en positiv inverkan på myndighetsbehandlingen vid Patent- och registerstyrelsen.

Patent- och registerstyrelsen har med tanke på tryggheten av smidigheten i myndighetsbehandlingen redan en längre tid förespråkat införande av ombudsexamen i Finland. En korrekt skötsel av patent-, varumärkes- och mönsterrättsärenden kräver specialkunskap och det ligger i uppdragsgivarnas intresse att de kan anlita ett så kompetent ombud som möjligt. Ett ombud som avlagt ombudsexamen antas känna till den lagstiftning som är viktig med tanke på ombudets verksamhet och behärska också de praktiska åtgärderna.

4.2 Konsekvenser för företagen

Konsekvenser för företag som använder sig av tjänster på området för industriellt rättsskydd

De föreslagna bestämmelserna har antagits ha en positiv inverkan på kvaliteten på tjänsterna på området för industriellt rättsskydd.

Auktoriserade ombud ska omfattas av enhetliga krav på yrkeskunnande och ombudsetik oberoende av vilket område av industriella rättigheter som det är fråga om. Företag

kan således lättare än tidigare försäkra sig om nivån på ett ombuds yrkeskompetens liksom också om upprätthållandet av kompetensen. Det är exempelvis mycket svårt att korrigera patentansökningar i efterhand, och i värsta fall kan ombudskap av dålig kvalitet ha kunnat resultera i upphävande av ett patent antingen vid invändningsförfarande eller vid rättegång.

Ett yrkeskunnigt ombud är kapabelt att skaffa ett täckande industriellt rättsskydd som effektivt kan utnyttjas bl.a. i intrångssituationer. En väsentlig del av ett effektivt skydd utgörs också av kostnaderna för förvärv och upprätthållande av skyddet. I fråga om ett företag med internationell verksamhet kan kostnaderna vara mycket betydande. Ett sakkunnigt ombud kan förvärva skyddet på ett kostnadseffektivt sätt utan att skyddets omfattning minskar.

I och med införandet av bestämmelser om tystnadsplikt ska de finländska patentombuden bringas i en mer jämlik ställning jämfört med sådana stater där ombuden enligt den nationella lagstiftningen åtnjuter ett omfattande skydd i fråga om konfidentiella uppgifter. Bestämmelserna har en positiv inverkan på verksamhetsbetingelserna för sådana företag som har internationell verksamhet.

Konsekvenser för ombud som tillhandahåller tjänster på området för industriellt rättsskydd

De föreslagna bestämmelserna har bedömts kunna få positiva effekter på de ombud som utför uppdrag på området för industriellt rättsskydd.

Införandet av en ombudsexamen och statusen som auktoriserat ombud har bedömts kunna föra med sig konkurrensfördelar. Som det konstateras i avsnitt 2.3 konkurrerar de finländska patent-, varumärkes- och mönster-rättsombuden om klienter på både den inhemska marknaden och inom EU:s område. Konkurrensfördelen består närmast i ombudens yrkeskompetens, och i mindre utsträckning i nationalitet. De personer som avlagt ombudsexamen antas känna till den lagstiftning som är av väsentlig betydelse med tanke på ombudsverksamheten samt klara av de praktiska åtgärder som utförandet av uppdrag

på området för industriellt rättsskydd förutsätter.

I fortsättningen påverkas patentombudskapet också av det att godkännande fåtts för genomförandet av projektet för reformering av det europeiska patentsystemet. Införandet av det nya systemet beräknas ske under 2015. Reformen inbegriper skapandet av en helt ny form av skydd (ett europeiskt patent med enhetlig verkan) vid sidan av de nuvarande skyddsformerna (nationellt patent och europeiskt patent) samt inrättandet av en enhetlig patentdomstol. I samband med lagberedningen har det bedömts att statusen som auktoriserat ombud ger mervärde och konkurrensfördel också i detta sammanhang.

Auktorisationsförfarandet medför kostnader av engångskaraktär i form av examensavgifter och auktorisationsavgifter för ombuden. Exempelvis i Sverige är examensavgiften cirka 600 euro och avgiften för auktorisation cirka 100 euro.

Auktoriserade ombud ska dessutom erlägga en tillsynsavgift på 250 euro dels för det år då ombudet beviljas auktorisering och dessutom för varje kalenderår vid vars början auktoriseringen är i kraft. Grunden för den avgift som tas ut årligen utgörs av det mervärde som auktoriserade ombud får genom ökad konkurrenskraft. Som referenspunkt kan användas exempelvis den årliga avgift på cirka 260 euro som tas ut av patentombuden i Sverige. Beloppet av tillsynsavgift som tas ut hos rättegångsbiträden är för sin del 350 euro.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Genom de föreslagna bestämmelserna eftersträvas för sin del de mål som ingår i den nationella strategin för immateriella rättigheter från år 2009. Området för immateriella rättigheter ska förstås så att det utöver skyddet av de lagstadgade rättigheterna dessutom omfattar den korrekta identifieringen av skydds- och användningsbehov i anslutning till verksamheter av olika slag. Målet är att företag ska kunna dra nytta av sina immateriella rättigheter på ett sätt som bäst stöder deras egen affärsverksamhetsstrategi. När strategin för immateriella rättigheter utarbetades fästes särskild uppmärksamhet vid möjlighe-

terna för små och medelstora företag samt enskilda uppfinnare att använda sig av olika former av skydd och därigenom förbättra möjligheterna att kommersialisera sina produkter.

I strategin för immateriella rättigheter har man i fråga om målområdet för kunnande ansett en hög kunskapsnivå hos ombud i industriella rättigheter och hos innovationsombud utgöra en förutsättning för den finländska innovationsverksamhetens framgång i den internationella handeln. Bland de åtgärder som gäller systemets effektivitet konstateras det å sin sida att uppfinnings- och innovationsombudsverksamheten utvecklas, med beaktande av bl.a. upphovsrätten, i riktning mot en bredare sakkunskap om immateriella rättigheter.

Målet för de föreslagna bestämmelserna är att det nuvarande systemet med ombud för industriellt rättsskydd och lagstiftningen om detta i sin helhet ska reformeras genom att ett auktorisations- och tillsynsförfarande för ombud införs. Utöver det som konstateras ovan om propositionens konsekvenser för företagen och ombuden, är en sakkunnig yrkeskår som upprätthåller sin kompetens också ägnad åt att utveckla det finländska systemet för industriellt rättsskydd och att öka Finlands möjligheter att påverka den internationella utvecklingen på området.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Handels- och industriministeriet tillsatte i mars 2003 en arbetsgrupp som hade till uppgift att utreda behovet att skapa ett system med ombud för industriellt rättsskydd och utgående från den lägga fram förslag på behövliga lagstiftningsändringar och andra åtgärder som eventuellt behöver vidtas. Arbetsgruppens uppgift var att studera frågor kring utveckling av det nuvarande förfarandet för registrering av patentombud och villkoren för registrering liksom också ett eventuellt behov att inrätta ett nytt register över varumärkesombud och villkoren för registrering. Arbetsgruppen använde som grund för bedömningen en utredning som hade beställts hos IPR University Center och de utlå-

tanden som hade givits om den. En ytterligare uppgift för arbetsgruppen var att utreda behovet av och ändamålsenligheten med specialbestämmelser om tystnadsplikten för ombud.

Arbetsgruppen för utvecklande av ett system med ombud för industriellt rättsskydd avslutade sitt arbete i mars 2004. Arbetsgruppen föreslog att det ska stiftas en lag om ombud för industriellt rättsskydd som ska ersätta den nuvarande lagen och den nuvarande förordningen om patentombud.

Enligt förslaget ska det inrättas ett nytt system för registrering av ombud som sköter uppdrag gällande industriellt rättsskydd. Det föreslogs att det ska finnas två olika register över ombud för industriellt rättsskydd, dvs. ett register för patentombud och ett för varumärkesombud. Registret skulle föras av Patent- och registerstyrelsen som också skulle fatta beslut om införande av ett ombud i registret liksom också om avförande av ett ombud från registret. Den nämnd för ombud för industriellt rättsskydd som föreslogs bli inrättad i anslutning till Centralhandelskammaren skulle svara för ordnandet av examina och för tillsynen över ombudsverksamheten. Enligt förslaget skulle registreringssystemet vara frivilligt, men för att ett ombud skulle bli infört i registret krävdes att man avlagt ombudsexamen och uppfyller andra villkor som anges i lag. Endast registrerade ombud skulle ha rätt att använda sig av beteckningen patentombud, varumärkesombud eller ombud för industriellt rättsskydd. Enligt den föreslagna övergångsbestämmelsen skulle det dock ha varit möjligt för personer med en viss erfarenhet av skötseln av uppgifter på området för industriellt rättsskydd att bli införda i registret utan att dessa avlagt ombudsexamen. I lagen föreslogs dessutom en bestämmelse om allmän sekretessplikt för registrerade ombud för industriellt rättsskydd.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Utlåtande om den promemoria som arbetsgruppen för utvecklande av ett system med ombud för industriellt rättsskydd publicerat och om det bifogade utkastet till regerings-

proposition begärdes den 28 maj 2004 av justitieministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet (nuvarande undervisnings- och kulturministeriet), Patent- och registerstyrelsen, dataombudsmannens byrå, Helsingfors universitet, Tekniska högskolan, IPR University Center, Centralhandelskammaren, Industrins och arbetsgivarnas centralförbund (nuvarande Näringslivet i Finland EK), Företagarna i Finland, Finlands AIPPI rf, Finlands Advokatförbund, Finska Uppfinnarnas Centralförbund rf, Finlands Juristförbund ry, Finska Patentombudsforeningen rf, föreningen Suomen Patentti-insinöörit ry, Finska föreningen för industriellt rättsskydd r.f., förbundet Mainostajien Liitto, Metso Abp och Nokia Abp. Av dem gav 16 remissinstanser utlåtande.

I flera remissyttranden betonades behovet att skapa ett nationellt system med ombuds-examen och behovet av bestämmelser om tystnadsplikt. I remissyttrandena understöddes arbetsgruppens förslag om ett system som i princip baserar sig på frivillig registrering av ombud. Också justitieministeriet konstaterade i sitt yttrande att den grundläggande lösningen motsvarar den rätt till arbete och näringsfrihet som fastställs i 18 § i grundlagen liksom också bestämmelserna om överlåtelse av förvaltningsuppgifter på någon annan än myndighet i 124 § i grundlagen. I de utlåtanden som innehöll korrigeringsförslag framfördes det att lagen bör innehålla bestämmelser om behandling av personuppgifter samt bestämmelser om grunderna för avgifter samt att en mer noggrann avgränsning av bemyndigandet att utfärda förordning. I övrigt ansåg remissinstanserna att det inte fanns något särskilt att anmärka på grunderna för, motiveringarna till eller omfattningen av bestämmelserna.

Trots att remissinstanserna var eniga om propositionens målsättning och att man i flera av yttrandena betonade vikten av att snabbt genomföra reformen, blev frågorna om förläggning av registersystemet och kostnaderna för det sist och slutligen olösta. Statsrådets principbeslut om en strategi för industriella rättigheter, som utfärdades 2009, gav en impuls för en omstart av lagberedningen.

Utlåtande över ett lagförslag som beretts som tjänsteuppdrag begärdes den 4 juli 2011 av samma remissinstanser som vid det föregående remissförfarandet plus av Läkemedelsindustrin rf. Av dem gav 10 remissinstanser utlåtande. Den utgångspunkt som beskrivits tidigare i avsnitt 5.1 hade ändrats så att tillämpningsområdet för den föreslagna lagen avgränsades endast till att gälla patentombud. Största delen av remissinstanserna ställde sig negativ till avgränsningen av bestämmelsernas omfattning. I begäran om utlåtande togs det inte ställning till den eventuella förläggningsplatsen för registersystemet utan man önskade synpunkter på det ur förvaltningens synvinkel ändamålsenligaste stället att förlägga nämnden för patentombud och patentombudsregistret. I sitt remissyttrande fäste justitieministeriet uppmärksamhet vid att bestämmelserna bör granskas med tanke på 124 § i grundlagen om nämndens ska förläggas i anslutning till Centralhandelskammaren. Enligt justitieministeriets uppfattning innebär åtminstone återkallelse av registreringen av ombud och tillsynen över andra ombud än registrerade ombud enligt den föreslagna regleringen sådan betydande utövning av offentlig makt som inte kan överlåtas på någon annan än en myndighet. Justitieministeriet konstaterade dessutom att trots att bestämmelserna inte handlar om att göra en näring tillståndspliktig ska bestämmelsernas beröringspunkter med frågan om näringsfrihet tas i beaktande. Bestämmelserna om registrering, kriterierna för registrering och bestämmelserna om avförande av ombud ur registret ska vara exakta och noggrant avgränsade samt begränsa prövningsrätten för den part som fattar beslut i dessa ärenden. I korrigeringsförslagen framfördes det dessutom att lagen bör innehålla bestämmelser om bl.a. behandling av personuppgifter samt bestämmelser om grunderna för avgifter. Enligt justitieministeriets utlåtande ska den årliga avgift som tas ut hos ombuden betraktas som skatt i konstitutionellt hänseende.

I november 2012 fortsatte lagberedningen med målsättningen att nämnden ska placeras i anslutning till Centralhandelskammaren, men att beslut om återkallelse av auktorisationen av ombud alltid ska fattas av Patent- och registerstyrelsen. Vid de förhandlingar

som fördes med Centralhandelskammaren framgick det dock att de ovan beskrivna skyldigheterna som följer av grundlagen och särskilt den osäkerhet om huruvida nämndens verksamhet är självgående som beror på att årsavgiften bestäms i lag resulterade i att Centralhandelskammaren inte var villig att ta på sig ansvaret för nämnden. Beredningen fortsatte därefter med målsättningen att nämnden ska placeras i anslutning till Patent- och registerstyrelsen, men att den ska vara oberoende i sin verksamhet.

Eftersom det framfördes relativt många ändringsförslag jämfört med det föregående lagförslaget, begärde arbets- och näringsministeriet ytterligare utlåtande om den uppdaterade regeringspropositionen den 10 maj 2013 av justitieministeriet, marknadsdomstolen, Patent- och registerstyrelsen, Finlands näringsliv, IPR University Center, Finska Patentombudsforeningen rf, foreningen Suomen Patentti-insinöörit ry, Foretagarna i Finland samt av Centralhandelskammaren. Utlåtande erhöles av justitieministeriet, Patent- och registerstyrelsen, Finlands Näringsliv, IPR University Center, Finska Patentombudsforeningen rf, foreningen Suomen Patentti-insinöörit ry, Foretagarna i Finland och av Centralhandelskammaren.

I remissyttrandena ansågs allmänt att de mål som anges i utkastet till regeringsproposition kan understödas och att lagförslaget om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd är motiverat. Det som särskilt fick understöd var den övergripande karaktären av industriellt rättsskydd, skyddade yrkesbe-teckningar, bestämmelserna om tystnadsplikt och arrangemang under övergångsperioden. Ett aktivt framdrivande och snabbt genomförande av projektet betraktades som viktigt.

När ställning togs i fråga om var nämnden för ombud för industriellt rättsskydd bör förläggas gick åsikterna delvis isär. Foretagarna i Finland och Centralhandelskammaren ansåg det inte motiverat att utöka den offentliga förvaltningen och på detta sätt försvaga funktionen hos det nya systemet. Finlands Näringsliv understödde alternativet med decentralisering, men var beredd att acceptera den föreslagna förlägningsplatsen. Förbundet framhävde dock behovet av fortsatt uppföljning av projektet. Patent- och registerstyrel-

sen ställde sig positiv till förslaget om inrättande av ett register över ombud för industriellt rättsskydd och meddelade sig vara beredd att åta sig uppgifterna att upprätthålla nämnden, om inget alternativt ställe hittas.

Enligt justitieministeriets utlåtande verkar det med tanke på nämndens ställning i anslutning till Patent- och registerstyrelsen och bestämmelserna om nämnden att det är fråga om en myndighet och att lagstiftningen således inte behöver granskas med tanke på 124 § i grundlagen. Å andra sidan ansåg Patent- och registerstyrelsen det ännu nödvändigt att utreda den behörighet som föreslogs ankomma på nämnden för ombud för industriellt rättsskydd i förhållande till styrelsens övriga verksamhet och förfarandet för beslutsfattande. Enligt Patent- och registerstyrelsens syn skulle styrelsen i egenskap av myndighet i sista hand vara ansvarig för nämndens beslut. I propositionen föreslås att den nämnd som ska inrättas är en självständig myndighet som är oberoende i sina avgöranden och också själv bär ansvaret för sina beslut. Nämndens ställning och organisationen av nämnden ska således motsvara ställningen för och organisationen av den rättegångsbiträdesnämnd som finns i anslutning till justitieministeriet. Patent- och registerstyrelsens uppgift och ansvar ska sålunda omfatta främjandet av att förvaltningen av och beslutsfattandet vid nämnden fungerar och är kostnadseffektivt genom att styrelsen bl.a. tillhandahåller nämnden teknisk hjälp och behövliga lokaler.

När det gäller kostnader som uppstår på grund av det nya systemet fäster i remissyttrandena uppmärksamhet vid att de avgifter som tas ut hos ombuden inte får bli oskäligt höga. I utlåtandena fästes också uppmärksamhet vid att det nya systemets funktion kräver tillräckliga resurser. Enligt Patent- och registerstyrelsen bör frågan om behövliga resurser granskas ytterligare eftersom en nämnd med uppgiften som bisyssla och en juristsekreterare med uppdraget som bisyssla inte räcker till för att behärska en så omfattande uppgiftshelhet som föreslås. Finska Patentombudsforeningen rf och IPR University Center betraktade det som viktigt att det praktiska arbetet i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska organiseras i form

av sektioner så att också utomstående resurser skulle kunna utnyttjas vid förberedelserna inför ombudsexamen. De anmärkningar som remissinstanserna i övrigt framförde gällde enskilda förslag på preciseringar vilka utöver det ovan nämnda har i mån av möjlighet be-

aktats vid den fortsatta beredningen av propositionen.

I remissyttrandena framfördes det inte några anmärkningar med anledning av den föreslagna ändringen av lagen om rättegång i marknadsdomstolen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd

I den nya lag som föreslås bli stiftad finns bestämmelser om ett frivilligt auktorisationsförfarande för ombud som utför uppdrag på området för industriellt rättsskydd. I lagen föreslås dessutom bestämmelser om auktoriserade ombuds skyldigheter och om tillsynen över auktoriserade ombud. Det föreslås att en oberoende nämnd för ombud för industriellt rättsskydd ska sköta uppgifterna i samband med förfarandet för auktorisation av ombud och tillsynen över ombud. Nämnden ska placeras i anslutning till Patent- och registerstyrelsen.

Bestämmelserna om auktorisationsförfarandet finns i lagförslagets 1–7 §, bestämmelserna om skyldigheterna för ett auktoriserat ombud i 8–9 §, bestämmelserna om nämnden för ombud för industriellt rättsskydd i 10–12 § samt bestämmelserna om tillsynen över auktoriserade ombud och om påföljdssystemet i 13–17 §. Bestämmelserna om ett ombudsregister, om avgifterna och om ändringssökande finns i 18–20 §.

1 §. Auktorisation. Enligt paragrafen kan ett ombud som utför uppdrag på området för industriellt rättsskydd auktoriseras på det sätt som föreskrivs i denna lag. Av paragrafen framgår att skaffandet av auktorisation är frivilligt för ombuden.

Som ett auktoriserat ombud enligt denna lag kan godkännas en fysisk person som uppfyller behörighetsvillkoren i 5 § och som utför uppdrag på området för industriellt rättsskydd. Enligt 1 § 1 mom. i den gällande lagen om patentombud har patentombud att företräda annan person i ärenden, som ska handläggas av patentmyndigheten, samt vid besvär över dess beslut. Uppgiftsområdet för patentombud har dock utvidgats jämfört med det som föreskrivs i den gällande lagstiftningen. Nuförtiden finns det inte några bestämmelser alls om innehållet i ett varumär-

kesombuds eller mönsterrättsombuds uppgifter.

På grund av den internationella utvecklingen på området för industriellt rättsskydd och de förändringar som skett i ombudsverksamheten ska också begreppet uppdrag på området för industriellt rättsskydd tolkas vitt. Utförandet av uppdrag på området för industriellt rättsskydd ska således omfatta uppdrag i anslutning till skyddet, upprätthållandet, innehavet, övervakningen och försvaret av de olika formerna av industriella rättigheter (patent, varumärke, mönsterrätt) som avses i lag samt konsultuppdrag i anslutning till dessa.

Bestämmelser om ansökan om och beviljande av auktorisation finns i 6 § av vilken det framgår att auktorisation beviljas för fem år i sänder. Med auktoriserat ombud avses således ett ombud som beviljats auktorisation för första gången eller vars auktorisation har förlängts på det sätt som anges i denna lag.

2 §. Ombudsexamen. I paragrafen föreslås bestämmelser om innehållet i den examen för ombud för industriellt rättsskydd som arrangeras av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd. Syftet med införandet av en ombudsexamen är att på ett opartiskt sätt säkerställa nivån på yrkeskunnande hos de personer som utför uppdrag på området för industriellt rättsskydd. De personer som avlagt ombudsexamen antas känna till den lagstiftning som är av väsentlig betydelse med tanke på ombudsverksamheten samt klara av de praktiska åtgärder som utförandet av uppdrag på området för industriellt rättsskydd förutsätter.

Hur krävande en examen är bestäms i sista hand vid förberedelserna inför examen där de mål som fastställts av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd har en nyckelställning. I den föreslagna paragrafen har det inte ansetts nödvändigt att inkludera bestämmelser om kravnivån vid ombudsexamen. För att förfarandet för auktorisation av ombud skulle ha de effekter som eftersträvas genom det ska kravnivån för ombudsexamen vara så hög att examen inte går att avlägga endast genom rutinmässiga förberedelser. Enligt statistiken från Centralhandelskammarens

nämnd för mäklarprov klarade exempelvis endast cirka en tredjedel mäklarprovet åren 2001–2011.

Trots att någon kravnivå inte har fastställts i bestämmelserna har innehållet i ombudsexamen på det allmänna planet, dvs. de kunskaper som ska behärskas vid skötseln av uppdrag på området för industriellt rättsskydd, fastställts i 1 mom. Ombudsexamen ska bestå av en del som är gemensam för alla deltagare samt av en särskild del som handlar om en specifik industriell rättighet som deltagaren valt. Var och en av delarna ska dessutom innehålla skilda delområden.

Den del av ombudsexamen som är gemensam för alla deltagare ska innehålla delområden som mäter deltagarens kunskaper i ombudsetik och dennas allmänna kännedom om systemet för industriellt rättsskydd. Det delområde som handlar om etiken i ombudsverksamheten kan innehålla frågor om t.ex. jäv och skötsel av kundrelationer. Inom det delområde som handlar om systemet för immaterialrätt kan t.ex. deltagarens kunskaper om huvuddragen hos de olika skyddsformerna samt den nationella lagstiftningen om industriellt rättsskydd och om EU-lagstiftningen mätas. I det kan dessutom mätas deltagarens kunskaper om internationella system för ansökan och registrering av industriella rättigheter i den omfattning som konventionerna i fråga har satts i kraft nationellt.

Syftet med den valbara delen av ombudsexamen är att mäta deltagarens specifika kunskaper om de olika områdena av industriellt rättsskydd i praktiska tillämpningssituationer. Den kan exempelvis innehålla frågor kring upprättandet av ansökningshandlingar, valet av skyddsstrategi för uppfinningar, den ekonomiska betydelsen av industriellt rättsskydd och tillämpningen av internationella konventioner.

Den specifika del som handlar om de olika områdena av industriellt rättsskydd ska innehålla skilda delområden för patenträtt, varumärkesrätt och mönsterrätt. Det delområde som handlar om patenträtt ska också omfatta nyttighetsmodellrätten i tillämpliga delar. Det har inte ansetts nödvändigt att skilja nyttighetsmodellrätten för att bilda ett specifikt delområde, eftersom det vid nyttighetsmodel-

lerna i likhet med patent handlar om skyddet av uppfinningar.

Avsikten är att ge nämnden för ombud för industriellt rättsskydd befogenheter att på ett övergripande sätt sköta förvaltningen av systemet med ombudsexamen. Nämnden ska också vid behov kunna utveckla examenssystemet. Dylika initiativ skulle exempelvis kunna handla om uppdatering av innehållet i examen eller justering av kravnivån.

Ombudsexamen kan avläggas på finska eller svenska. Enligt 2 mom. ska ett intyg utfärdas över ombudsexamen som avlagts med godkänt resultat. En förutsättning för att examen kan godkännas är att var och en av delarna i examen har avlagts med godkänt resultat antingen vid samma examenstillfälle eller vid olika examenstillfällen. De två delområdena i den gemensamma delen av examen (systemet för industriellt rättsskydd och ombudsetiken) ska avläggas vid samma examenstillfälle. Den valbara delen av examen kan avläggas samtidigt med den gemensamma delen eller vid ett skilt examenstillfälle.

Vilken av de valbara delområdena som deltagaren väljer att avlägga bestämmer namnet på examen. Examens namn kan vara patentombudsexamen, varumärkesombudsexamen eller mönsterrättsombudsexamen. Den motsvarande yrkesbeteckningen ska enligt 7 § 2 mom. vara patentombud, varumärkesombud eller mönsterrättsombud. Deltagarna har också möjlighet att vid ett och samma examenstillfälle avlägga alla valbara delområden för de specifika formerna av industriellt rättsskydd eller de delar som fattas för att han eller hon skulle ha rätt till en viss yrkesbeteckning. I ett sådant fall ska deltagaren få ett skilt examensintyg på alla de delområden av examen som avlagts med godkänt resultat och rätt att använda yrkesbeteckningen ombud för industriellt rättsskydd enligt i 7 § 2 mom. Det ska inte vara tillåtet att kombinera yrkesbeteckningarna, t.ex. patent- och mönsterrättsombud, på grund av förväxlingsrisk.

Att man avlagt ombudsexamen med godkänt resultat räcker inte som sådant för att man ska få använda yrkesbeteckningarna utan personen i fråga ska dessutom uppfylla behörighetsvillkoren enligt 5 § och vara auktoriserad enligt 6 §.

Enligt 2 mom. får närmare bestämmelser om arrangerandet av ombudsexamen och innehållet i intyget meddelas genom förordning av statsrådet. Avsikten är att ombudsexamen arrangeras minst en gång om året vid en tidpunkt som nämnden för ombud för industriellt rättsskydd bestämmer. Tidpunkten för det första examenstillfället bestäms enligt nämndens prövning.

Meddelande om tidpunkten för examen ska skickas via det elektroniska datanätet. Det är motiverat att anta att de som är intresserade av ombudsexamen bekantar sig med Patent- och registerstyrelsens webbsidor. Dessutom kan Finska Patentombudsforeningen och foreningen Suomen Patentti-insinöörit på sina webbsidor informera om tidpunkterna för ombudsexamen.

3 §. Deltagande i ombudsexamen. I paragrafen föreslås bestämmelser om den praktiska erfarenhet och den utbildning som krävs av den som ska delta i ombudsexamen. Avsikten är att säkerställa att den som deltar i ombudsexamen har sådan erfarenhet och kunskapsbas som i allmänhet krävs för att man ska kunna utföra uppdrag på ett specifikt område av industriellt rättsskydd.

Enligt 1 mom. förutsätter deltagande i ombudsexamen att deltagaren har minst ett års erfarenhet av skötseln av uppdrag på området för industriellt rättsskydd. Begreppet uppdrag på området för industriellt rättsskydd har behandlats ovan i samband med 1 §. Vid bedömningen av huruvida tillräcklig praktisk erfarenhet samlats ska uppmärksamhet fästas vid det i vilket sammanhang personen i fråga har arbetat med frågor som rör industriellt rättsskydd. Erfarenhet av skötseln av ärenden på området för industriellt rättsskydd kan samlas genom arbete på en patentbyrå, varumärkesbyrå, vid Patent- och registerstyrelsen eller vid ett företag. Erfarenhet kan samlas också genom att man arbetar som forskare vid Europeiska patentbyrån eller vid en byrå för immateriell äganderätt i någon annan stat.

Det klaraste fallet för bedömning av erfarenheten utgörs av det att personen i fråga arbetat på en patentbyrå eller varumärkesbyrå. Tillräcklig förtrogenhet kan visas genom ett specificerat arbetsintyg som avslöjar arten och omfattningen av arbetsuppgifterna. Ock-

så arbetet vid Patent- och registerstyrelsen, antingen på patent- och innovationslinjen eller på varumärkes- och mönsterlinjen visar att personen i fråga arbetat med uppgifter inom industriellt rättsskydd. Den arbetserfarenhet som samlats vid Patent- och registerstyrelsen eller vid en byrå för industriell äganderätt i någon annan stat skiljer sig dock från den erfarenhet som samlas i ett arbete där valet mellan olika skyddsformer och bedömningen av graden av behövt skydd spelar en stor roll. Sådan erfarenhet ger inte heller lika goda färdigheter för att ge klienterna råd om bästa möjliga utnyttjande av olika skyddsformer och skyddssystem som arbetet på en patent- eller varumärkesbyrå.

Arten av sådan erfarenhet som samlas vid ett företag beror på personens ställning vid företaget och dennes befattningsbeskrivning. De personer som arbetar vid ett företag, såsom patentingenjörer, ska visa att de har tillräcklig förtrogenhet med området genom att de beskriver arten och omfattningen av sina arbetsuppgifter. Ju närmare arbetsuppgifterna är uppgifterna för ett patent-, varumärkes- eller mönsterrättsombud i desto högre grad kan erfarenheten beaktas vid bedömningen. I sista hand ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd bedöma tillräckligheten av den erfarenhet som samlats vid Patent- och registerstyrelsen eller ett företag. Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd kan i sådana fall kräva en lägre erfarenhet av sökanden än vad som krävs av dem som samlat sin erfarenhet på en patent- eller varumärkesbyrå. Utgångspunkten är också att ett auktoriserat ombud ska arbeta med ombudsuppgifter, varför t.ex. en person som arbetar vid Patent- och registerstyrelsen inte samtidigt kan fungera ombud.

Utöver praktisk erfarenhet krävs av deltagarna enligt 1 mom. också att de avlagt högskoleexamen. Av den som avlägga examen på delområdet patenträtt krävs högre högskoleexamen inom teknik eller annan lämplig högskoleexamen. Uttrycket "inom teknik" syftar på typen av examen som avlagts (huvudämnet). Uttrycket ska alltså inte förstås så att endast examen vid tekniska högskolan uppfyller behörighetsvillkoren utan också en universitetsexamen inom naturvetenskaperna, såsom kemi, kan komma i

fråga. Av den som ska avlägga examen på delområdet patenträtt eller mönsterrätt krävs högre högskoleexamen i juridik eller annan lämplig högskoleexamen.

Som annan lämplig högskoleexamen kan betraktas t.ex. högre högskoleexamen inom ekonomi, yrkeshögskoleexamen (ingenjör, datanom, tradenom) eller en slutexamen vid ett utländsk teknisk universitet som visar att man har kännedom om området. När det gäller utländsk examen ska sökanden beakta att examen som sådan inte uppfyller examensfordringarna utan den ska erkännas i Finland i enlighet med systemet i fråga. Bestämmelser om erkännande av examina finns i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1093/2007) och i lagen om den tjänstebehörighet som högskolestudier utomlands medför (531/1986). Sökanden ska framlägga Utbildningsstyrelsens beslut om sin behörighet och lämna en utredning om att sådan fortbildning som eventuellt förutsätts i beslutet har genomgåts.

Som det konstateras i samband med 2 § har en deltagare i ombudsexamen möjlighet att avlägga examen på samtliga valbara delområden. Därvid räcker det med att deltagaren har en högre högskoleexamen inom teknik, högre högskoleexamen i juridik eller annan lämplig högskoleexamen. Detsamma gäller också för sådant ombud som auktoriserats på basis av en tidigare ombudsexamen eller övergångsbestämmelserna och som har en möjlighet att delta i ombudsexamen och avlägga examen på de valbara delområden som saknas.

Det har dock inte ansetts vara absolut nödvändigt att kravet på utbildning endast ska begränsas till högre högskoleexamen. Det är rimligt att en lång praktisk erfarenhet i vissa enskilda fall kan ersätta utbildningskravet när man söker sig till ombudsexamen. I 2 mom. föreslås således bestämmelser om undantag från utbildningskravet enligt 1 mom.

Dispens för deltagande i examen kan beviljas om sökanden har minst fem års praktisk erfarenhet av utförandet av uppdrag på området för industriellt rättsskydd och en sådan examen som nämnden för ombud för industriellt rättsskydd anser vara tillräcklig för att visa omfattningen av sökandens kunskaper. Beviljandet av dispens ska grunda sig på

prövning från fall till fall. Denna prövning skiljer sig från den rätt till prövning som nämnden för ombud för industriellt rättsskydd har när den fattar beslut om godtagbarheten av högskoleexamen enligt 1 §.

I sista hand ska sökanden ha tillgång till normala administrativa rättsmedel. Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut som nämnden för ombud för industriellt rättsskydd fattat och som innebär att sökanden förvägrats deltagande i examen eller att provet underkänts, finns i 20 § 1 mom.

I 19 § 1 mom. finns bestämmelser om Patent- och registerstyrelsens rätt att ta ut en avgift för deltagande i ombudsexamen. Avsikten är att avgiften ska tas ut i samband med anmälan om deltagande i ombudsexamen.

4 §. Ombudsexamensregister. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om ett register som ska föras över personer som deltagit i ombudsexamen. Ombudsexamensregistret som begrepp är nytt eftersom något sådant system med ombudsexamen som det föreslagna inte existerar sedan tidigare.

I paragrafen föreslås bestämmelser om den registeransvarige, om användningsändamålet för registret och om de uppgifter som ska införas i registret samt om tiden för bevaring av uppgifterna. Användningsändamålet för ombudsexamensregistret och de uppgifter som ska införas i det motsvarar till sitt innehåll långt registret över examen för auktoriserade translatorer.

Enligt 1 mom. är nämnden för ombud för industriellt rättsskydd registeransvarig. Utöver bevaringen av uppgifterna om examensprestationer behövs registret med tanke på uppföljningen av hur systemet med ombudsexamen fungerar och eventuell utveckling av systemet. Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd behöver registret också för att i efterhand kunna kontrollera att en person som ansöker om auktorisation enligt 6 § har avlagt ombudsexamen med godkänt resultat och att det gått högst tre år sedan examen avlades. De situationer i vilka ombudsexamensregistret används gäller således tiden före auktorisation, medan det användningsändamål för registret som anges i 18 § gäller i regel tiden efter auktorisationen.

Enligt 2 mom. ska i ombudsexamensregistret lagras namnet, personbeteckningen, hemorten och adressen för den som deltagit i en examen samt uppgift om namnet på examen, examensresultatet och tidpunkten för avlagd examen. Det föreslås att uppgifterna bevaras varaktigt i registret. Med tanke på användningsändamålet för ombudsexamensregistret är det motiverat att uppgifterna bevaras varaktigt eftersom avläggandet av ombudsexamen är en förutsättning för auktorisation enligt lag och uppgift om avlagd examen liksom tidpunkten för detta ska vid behov kunna kontrolleras efteråt, till och med efter drygt 30 år.

På utlämnande av uppgifter ur ombudsexamensregistret tillämpas utöver personuppgiftslagen (523/1999) dessutom bestämmelserna i lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet (621/1999), nedan offentlighetslagen. Enligt förarbetena till offentlighetslagen (RP 30/1998 rd) ska 16 § 3 mom. tillämpas vid utlämnande av uppgifter ur sådana personregister hos myndigheter, som en myndighet kan föra direkt med stöd av personregisterlagen. Som exempel nämns ett personregister som uppstår på grund av någon för myndigheten stadgad uppgift.

Enligt 16 § 3 mom. i offentlighetslagen får personuppgifter ur en myndighets personregister lämnas ut i form av en kopia eller en utskrift eller i elektronisk form, om mottagaren enligt bestämmelserna om skydd för personuppgifter har rätt att registrera och använda sådana personuppgifter. I förarbetena till lagen nämns som exempel på tillåten användning av personuppgifter utlämnande av uppgifter för upprättande av personalmatrikel.

5 §. Behörighetsvillkor. I paragrafen föreslås bestämmelser om de behörighetskrav som måste vara uppfyllda innan auktorisation kan beviljas med stöd av 6 §. Auktorisation kan beviljas endast fysiska personer som har nått myndighetsåldern.

Enligt 1 mom. 1 punkten får personen ifråga inte vara försatt i konkurs och hans eller hennes handlingsbehörighet får inte vara begränsad. I sak motsvarar bestämmelsen t.ex. 3 § 1 mom. i revisionslagen (459/2007) och 2 § 1 mom. i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd (715/2011).

Enligt 1 mom. 2 punkten förutsätts det att personen i fråga är tillförlitlig. Bestämmelsen motsvarar långt t.ex. 5 § 2 mom. i lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (1075/2000) och 2 § 1 mom. i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd.

Tillförlitlighetskravet innebär närmast att personen i fråga inte har dömts till straff för brott av viss typ. Närmare bestämmelser om detta föreslås i 2 mom. Som tillförlitlig betraktas inte den som genom en lagakraftvunnen dom under de senaste fem åren har dömts till fängelsestraff eller under de senaste tre åren till bötesstraff för ett brott som kan anses visa att personen i fråga är uppenbart olämplig som auktoriserat ombud. Det skulle i praktiken kunna handla om att personen gjort sig skyldig till ett brott som med fog kan anses kunna påverka hans eller hennes möjligheter att fungera som ett ombud som åtnjuter klienternas förtroende, t.ex. förskingring, bedrägeri, förfalskning eller ekonomiska brott.

Trots att personen inte skulle ha dömts till ett straff enligt ovan, kan denne inte betraktas som tillförlitlig heller i det fall att han eller hon annars genom sin tidigare verksamhet visat sig vara uppenbarligen olämplig som auktoriserat ombud. Personen kan t.ex. ha belagts med affärsverksamhetsförbud enligt lagen om näringsförbud (1059/1985), vilket inte nödvändigtvis behöver betyda att personen i fråga har dömts till ett straff för försummelsen. Exempelvis försummelser i anslutning till skatteplikt eller bokföring kan ha resulterat i näringsförbud.

Enligt 1 mom. 3 punkten förutsätts dessutom att personen i fråga har avlagt ombudsexamen med godkänt resultat. Syftet med införandet av en ombudsexamen är att på ett neutralt sätt säkerställa nivån på yrkeskunnande hos de personer som utför uppdrag på området för industriellt rättsskydd. Den yrkeskompetens som visas genom ombudsexamen innebär särskilt att den som avlagt examen med godkänt resultat känner till den lagstiftning som är nödvändig med tanke på bedrivandet av ombudsverksamhet samt behärskar de praktiska åtgärder som behöver vidtas vid utförandet av uppdrag på området för indust-

riellt rättsskydd. Innehållet i ombudsexamen behandlas närmare i samband med 2 § ovan.

Högst tre år får ha förflutit sedan ombudsexamen avlades. Syftet med tidsfristen är att säkerställa att personen fortfarande har tillräcklig kompetens för att kunna sköta uppgiften som auktoriserat ombud på ett professionellt sätt.

6 §. Förfarandet för ansökan om och beviljande av auktorisation. I paragrafen föreslås bestämmelser om villkoren för beviljande av auktorisation och förlängning av auktorisationen samt om ansökningsförfarandet. Av paragrafen framgår för det första att nämnden för ombud för industriellt rättsskydd behandlar och avgör samtliga ärenden som gäller auktorisation. Av paragrafen ska dessutom framgå att auktorisation beviljas alltid för fem år i sänder. Till denna del kan bestämmelsen innehållsmässigt jämföras med 3 § i lagen om auktoriserade translatorer (1231/2007).

I 1 mom. föreslås bestämmelser om villkoren för beviljande av auktorisation. De villkor som uppställts för auktorisation av ombud har räknats upp på ett uttömmande sätt i 5 §. Som auktoriserat ombud kan godkännas en myndig person som inte försatts i konkurs eller vars handlingsbehörighet inte har begränsats (1 mom. 1 punkten), som är tillförlitlig (1 mom. 2 punkten) och som har avlagt ombudsexamen med godkänt resultat (1 mom. 3 punkten). När nämnda villkor är uppfyllda ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd bevilja sökanden auktorisation.

I 1 mom. föreskrivs dessutom om giltighetstiden för auktorisation och om förutsättningarna för förlängning av auktorisationen. Auktorisation ska beviljas för fem år i sänder och det är möjligt att förlänga auktorisationen på ansökan med fem år i sänder. Inga begränsningar har föreskrivits i fråga om hur många gånger auktorisationen får förlängas. En förutsättning för att auktorisationen kan förlängas är för det första att sökanden fortfarande uppfyller de villkor som anges i 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten. Den som ansöker om förlängning av auktorisationen får alltså inte vara försatt i konkurs eller hans eller hennes handlingsbehörighet får inte vara begränsad. Sökanden ska vidare uppfylla kravet angående

de tillförlitlighet. En ytterligare förutsättning är att sökanden kan visa att han eller hon arbetat med uppgifter för auktoriserat ombud under auktorisationens giltighetstid. När de villkor som räknats upp ovan uppfylls ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd förlänga auktorisationen. Beslutet om avslag kan alltså inte grunda sig på prövning av ändamålsenligheten.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om detaljerna kring ansökningsförfarandet. Beviljandet av auktorisation ska ske på basis av en ansökan som inlämnas till nämnden för ombud för industriellt rättsskydd. Ansökan ska göras skriftligen. I fortsättningen ska ansökan också kunna inlämnas i elektronisk form.

Till ansökan om auktorisation ska på begäran fogas behövliga utredningar om att villkoren enligt 5 § 1 mom. uppfylls. Den som söker auktorisation ska t.ex. med hjälp av ämbetsbetyg visa att han eller hon uppnått myndighetsåldern. Uppfyllandet av villkoret enligt 5 § 1 punkten om att man råder över sig och sin egendom kan visas med ett intyg över att man råder över sig (intyg över att inga konkursärenden eller skuldsanering för privatperson är anhängiga) och ett utdrag ur registret över förmynderskapsärenden. Om sökanden inte ombeds att lämna ovan nämnda utredningar betyder detta i praktiken att nämnden för ombud för industriellt rättsskydd själv har skaffat utredningarna centraliserat. Eftersom uppgifter om alla de som avlagt ombudsexamen med godkänt resultat lagrats i det ombudsregister som avses i 18 § behöver sökanden inte lämna någon kopia på avlagd ombudsexamen som krävs enligt 5 § 1 mom. 3 punkten.

Det krav angående tillförlitlighet som anges i 5 § 1 mom. 2 punkten har behandlats ovan i samband med 5 §. Tidsfristerna för de domar som nämns i 5 § 2 mom. ska beräknas från och med tidpunkten för granskning av ansökan om auktorisation och bakåt ända till den tidpunkt då domen vunnit laga kraft. Oftast finns det dock inte några utredningar till hands för bedömning av huruvida en viss person är tillförlitlig. I första skedet skulle sökandens egen utsago vara tillräcklig, och sökanden skulle inte få förvägra behövliga uppgifter med åberopande av sin integritet. Utgångspunkten är alltså att när det gäller

tillförlitlighet föreligger det inte något hinder för auktorisation, om inte något annat framkommer om en persons lämplighet för ombudsuppdrag vid behandlingen av ärendet. Som det exempelvis framgår av motiveringen till 2 § i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd (RP 318/2010 rd, s. 28) kan kravet på redbarhet undantagsvis bli uppfyllt i sådana situationer då personen avsiktligt har givit falska uppgifter vid ansökan om tillstånd.

I 2 mom. finns också bestämmelser om förfarandet för förlängning av auktorisationen. Anmälan om förlängning av auktorisationen ska lämnas in till nämnden för ombud för industriellt rättsskydd högst sex och minst tre månader innan giltighetstiden för auktorisationen går ut. I anmälan ska ingå en utredning om att de villkor som avses i 5 § 1 mom. fortfarande är uppfyllda. Till strukturen skulle anmälan kunna vara likadan som t.ex. den tillsynsanmälan som lämnas in till Centralhandelskammarens fastighetsvärderingsnämnd och där sökanden också ska försäkra att de uppgifter som lämnats i anmälan och bilagorna till den är korrekta.

För att ett auktoriserat ombud ska kunna visa att han eller hon under auktorisationens giltighet varit verksam med uppdrag för auktoriserat ombud ska sökanden förete en utredning om sina arbetsuppgifter och den utbildning i kompetensupprätthållande syfte som han eller hon genomgått. Verksamheten för ett auktoriserat ombud ska bedömas som en helhet. Då ska uppmärksamhet fästas vid huruvida ombudet utfört uppdrag på området för industriellt rättsskydd under hela femårsperioden och upprätthållit sin yrkeskompetens t.ex. genom att regelbundet delta i utbildning. Också arbete utomlands, t.ex. arbete vid Europeiska patentbyrån eller OHIM, skulle kunna räknas sökanden till godo. Sådana avbrott i arbetet som görs av grundad anledning t.ex. familjeledighet eller alterneringsledighet, skulle vara möjliga. Liksom vid första ansökan om auktorisation ska utgångspunkten också vid förlängning av auktorisationen vara i fråga om tillförlitlighet att det inte föreligger några hinder för förläning av auktorisationen, om inte något annat framkommer i samband med behandlingen av ärendet. På motsvarande sätt ska nämnden

för ombud för industriellt rättsskydd kunna bevilja auktorisation på nytt efter ett avbrott, om den person som tidigare begärt indragning av auktorisationen kan visa att han eller hon upprätthållit sin yrkeskompetens under avbrottet t.ex. genom arbete på en patent- eller varumärkesbyrå utomlands eller vid byrån för industriell äganderätt.

Behörigheten för nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska i fråga om både beviljande av auktorisation och förlängning av auktorisationen på det ovan angivna sättet basera sig på exakta och noggrant avgränsade bestämmelser.

Behandlingen av ansökningar om auktorisation och anmälningar om förlängning av auktorisationen faller inom begreppet förvaltningsförfarande. Enligt den huvudregel som ingår i 45 § 1 mom. i förvaltningslagen (434/2003) ska ett förvaltningsbeslut motiveras. Ett beslut ska motiveras om nämnden för ombud för industriellt rättsskydd avslår en ansökan om auktorisation eller en anmälan om förlängning av auktorisationen. I motiveringen ska man uppge vilka omständigheter och utredningar som har påverkat avgörandet och vilka bestämmelser som har tillämpats. Bestämmelser om sökande av ändring i ett negativt beslut av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd föreslås i 20 § 1 mom. I det fallet att ansökan enligt ovan godkänns, kräver rättssäkerhetsaspekterna inte att beslutet motiveras och att sökanden ges rätt att söka ändring i beslutet.

Enligt 3 mom. ska ett intyg utfärdas över auktorisation. Intyget ska vara avgiftsbelagt. Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska antecknas på intyget får enligt förslag utfärdas genom förordning av statsrådet. Avsikten är att bestämmelser om att intyget undertecknas av ordföranden och sekreteraren i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska också utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §. Rätt att använda yrkesbeteckning. I paragrafen föreskrivs om ett auktoriserat ombuds rätt att använda yrkesbeteckning samt om grunderna för vilken yrkesbeteckning som väljs.

Det drag som i praktiken bäst syns utåt av förfarandet för auktorisation av ombud som utför uppdrag på området för industriellt

rättsskydd är den exklusiva rätt för auktoriserade ombud att använda de yrkesbeteckningar som anges i lag. Avläggande av ombudsexamen som mäter ombudets yrkeskompetens och den praktiska erfarenhet om minst ett år som föregår examen samt tillsynen över ombudens verksamhet skapar en tillförlitlighetspresumtion om auktoriserade ombuds verksamhet. I och med att nämnda yrkesbeteckningar reserveras endast för auktoriserade ombud ger användarna av ombudstjänster en entydig metod att urskilja auktoriserade ombud från ombud som inte har ansökt om auktorisation enligt lag.

Enligt 1 mom. är de yrkesbeteckningar som reserverats för auktoriserade ombud patentombud, varumärkesombud, mönsterrättsombud och ombud för industriellt rättsskydd. Endast personer som uppfyller villkoren i 5 § och som auktoriserats enligt 6 § har rätt att använda nämnda yrkesbeteckningar. Andra än auktoriserade ombud ska inte få använda den skyddade yrkesbeteckningen, och för brott mot förbudet följer det straff som anges i 17 § 1 mom.

Enligt den gällande lagen om patentombud kan det i registret över patentombud också ha införts en sammanslutning som yrkesmässigt utövar patentombudskap. I ett sådant fall ska sammanslutningen i sin tjänst ha minst en person som antecknats i patentombudsregistret samtidigt som sammanslutningen i fråga. Den nya lagen utgår från att auktorisation endast kan beviljas fysiska personer. På motsvarande sätt kan också tillsyn och disciplinära påföljder endast inriktas på ett auktoriserat ombud. Det har inte heller ansetts behövt att i lag föreskriva om att en sammanslutning i sin verksamhet ska få använda olika varianter av de yrkesbeteckningar som reserverats för auktoriserade ombud, såsom auktoriserad patentbyrå eller auktoriserad varumärkesbyrå.

Enligt 2 mom. bestäms det vilken av yrkesbeteckningarna patentombud, varumärkesombud eller mönsterrättsombud som ett visst ombud ska få använda på basis av vilken av de ovan nämnda delområdena av ombudsexamen som personen i fråga har avlagt. Om ett ombud har avlagt examen på samtliga delområden har han eller hon rätt att använda yrkesbeteckningen ombud för industriellt

rättsskydd. Strukturen hos ombudsexamen har granskats i mera detalj i samband med 2 § ovan.

8 §. God ombudssed. I paragrafen föreslås bestämmelser om god ombudssed som auktoriserade ombud är skyldiga att iaktta. Bestämmelsens syfte är att framhäva ansvarsfullheten och den krävande karaktären av ombudskap.

God ombudssed utgör sedvanerätt som kan jämföras t.ex. med god advokatsed eller god förmedlingssed som syftar till att harmonisera de allmänna yrkesmässiga och yrkesetiska principer som ombuden förväntas följa i sin verksamhet. Trots att iakttagande av god ombudssed naturligtvis är viktigt också för de ombud som inte ansökt om auktorisation, ska bestämmelsen endast beröra sådana auktoriserade ombud som avses i den föreslagna lagen. Skyldigheten börjar gälla från den tidpunkt då ett ombud beviljas auktorisation.

Det har varit svårt att noggrant avgränsa innehållet i god advokatsed varför endast en allmän bestämmelse om detta ingår i lagen om advokater (496/1958). Enligt 5 § 1 mom. (569/2008) i den sistnämnda lagen ska en advokat redbart och samvetsgrant utföra honom anförtrodda uppdrag samt i all sin verksamhet iaktta god advokatsed. Reglerna för god advokatsed har utvecklats med tiden och är nuförtiden ganska lågt specificerade i rättspraxisen och i Advokatförbundets anvisningar om god advokatsed (uppförandekod).

I fråga om innehållet i god ombudssed gäller detsamma som ovan sagts om god advokatsed. Det har inte ansetts möjligt att i detalj definiera vad som menas med god ombudssed. Jämfört med t.ex. de skyldigheter som ankommer på rättegångsbiträden med tillstånd, t.ex. skyldigheten att hålla kundmedlen åtskilda från övriga medel eller de skyldigheter som gäller motparten och vittnena, är de inte heller på samma sätt betydelsefulla i ombudsverksamheten. I 1 mom. har det dock samlats sådana element som är väsentliga element i god ombudssed. Särskilda bestämmelser om auktoriserade ombuds tystnadsplikt finns i lagförslaget 9 §.

I 1 mom. anges den grundläggande princip som handlar om auktoriserade ombuds skyldigheter, nämligen att han eller hon ska redbart och samvetsgrant utföra honom eller

henne anförtrödda uppdrag. Som det konstateras t.ex. i motiveringen till 8 § i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd (RP 318/2010 rd, s. 31) ingår i kravet på redbarhet och samvetsgrannhet också en skyldighet för auktoriserat ombud att i ett uppdrag som auktoriserat ombud följa lagen. I 1 mom. räknas dessutom upp sådana element som är väsentliga i fråga om god ombudssed.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska ett auktoriserat ombud utföra uppdragen med omsorg, noggrannhet och behövlig skyndsamhet utan att förorsaka onödiga kostnader. Det handlar om en allmän skyldighet att vara omsorgsfull och effektiv. Enligt 1 mom. 2 punkten ska ett auktoriserat ombud upprätthålla och utveckla sin yrkeskompetens och följa rättsutvecklingen i synnerhet på de områden av industriellt rättsskydd där han eller hon är verksam. Det är fråga om en allmän skyldighet som gäller yrkeskompetensen. Det är viktigt att upprätthålla sin yrkeskompetens enbart av den orsaken att en förutsättning för förlängning av auktorisationen enligt 6 § 2 mom. är att det lämnas utredning om ombudets arbetserfarenhet under auktorisationens giltighetstid.

Bestämmelserna i 1 mom. 3 punkten gäller jäv. I bestämmelserna om jäv och vid tolkningen av dessa bör de behov av ombudstjänster på området för industriellt rättsskydd som rättsinnehavarna har och tillgången på tjänster beaktas. Därför bör bestämmelserna om jäv inte vara för snäva.

Ett auktoriserat ombud ska enligt förslag inte i samma ärende få ta emot uppdrag från två eller flera klienter utan deras samtycke, om klienternas intressen eller rättigheter i ärendet är motstridiga eller om det föreligger en uppenbar risk för intressekonflikt. På motsvarande sätt som det konstateras i patentombudsföreningens anvisningar om etik och god ombudssed och de anvisningar om god advokatsed som är bindande för advokater, ska ett auktoriserat ombud dock få ta emot uppdrag som gäller upprättande av kontrakt eller uppdrag som medlare från två eller flera klienter trots att klienterna har motstridiga intressen, om samtliga klienter i fråga ber honom eller henne om hjälp. I ett sådant fall är ombudet skyldigt att beakta samtliga klienters intressen på ett jämlikt sätt, och får inte

biträda någon av dem, om det senare skulle uppstå en tvist i ärendet. Inom patentverksamheten har det ansetts vara möjligt t.ex. att ett ombud företräder konkurrenten till en patenthavare i Finland, men fungerar trots detta som ombud för den finländska patenthavaren i ett annat ärende i andra länder. Detta är möjligt då ett ärende som berör Finland inte har någon anknytning till andra länder.

Också tekniken har betydelse vid bedömningen av eventuellt jäv. Ett ombud kan företräda en konkurrerande patenthavare inom ett annat område av tekniken vid patenteringen av t.ex. sådana produkter som inte konkurrerar med den andra klientens produkter. Information som ett ombud erhållit i ett patentärende eller annat ärende får inte utnyttjas vid skötseln av en annan klients ärenden om parternas intressen är motstridiga. Jäv skulle inte uppstå om ombudet får kännedom om en omständighet som gäller en annan klient men som inte längre har någon relevans i saken. Om det vid nyhetsgranskningen av ett patent kommer fram att den egna klienten har patent på samma teknikområde, ska ombudet i detta fall i princip avstå från uppdraget eller åtminstone avstå från att ta ställning till patentet i fråga.

Vid förhandsundersökningen av varumärke kan det som tidigare rättighet ibland dyka upp ett varumärke som tillhör någon annan av de egna klienterna, varvid ombudet enligt god ombudssed borde avstå från att ta ställning till det uppkomna varumärket, om det är uppenbart att det senare kan uppstå konflikt mellan märkena. Om ett ombud företräder båda parter i ett ärende, borde ombudet avsäga sig uppdraget för de båda klienternas del. Detta innebär inte att kundrelationen upphör utan ska gälla endast ett uppdrag. Jäv är byråspecifikt, vilket innebär att när ett ombud har jäv har hela byrån jäv.

Enligt 2 mom. kan nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ge rekommendationer om innehållet i god ombudssed. Sådana anvisningar skulle utöver patentombudsföreningens anvisningar om etik och god ombudssed dessutom kunna baseras på de anvisningar om god advokatsed som utarbetats och godkänts av Advokatförbundet.

Nämndens rekommendationer skulle således kunna vara sammandrag av acceptabla

handlingsmodeller som ska kompletteras allt eftersom praxisen utvecklas. I rekommendationerna bör sådana yrkesmässiga och etiska principer som allmänt följs i branschen och som allmänt anses tillhöra ombudskapet samlas för att bilda enhetliga anvisningar. Samtidigt skulle man också kunna försöka dra upp riktlinjer i sådana frågor som erkänt orsakar oklarhet i branschen.

Med tanke på konsumenterna ska paragrafen kompletteras genom att man till den fogar en hänvisning till bestämmelserna i 2 kap. i konsumentskyddslagen (38/1978). I fråga om sådan marknadsföring som riktas till konsumenter och andra förfaranden tillämpas utöver god ombudssed dessutom bestämmelserna i konsumentskyddslagens 2 kap. om förfaranden som strider mot god sed eller är annars otillbörliga ur konsumentens synvinkel. En liknande bestämmelse med hänvisning finns också t.ex. i 5 § 1 mom. i lagen om advokater och i 4 § i lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler.

9 §. Tystnadsplikt. I lagen föreslås en bestämmelse om tystnadsplikt för ombuden.

Den gällande nationella lagstiftningen har inte några sekretessbestämmelser som särskilt skulle gälla personer som utför uppdrag på området för industriellt rättsskydd. Trots att de allmänna bestämmelserna om ombud i t.ex. rättegångsbalken och i förvaltningslagen omfattar skyddet av konfidentiella uppgifter, sträcker de sig inte som sådana till samtliga uppgifter som förvärvats i ett ombudsmannaförhållande. Det ombudsprivilegium (attorney evidentiary privilege) som ingår i tillämpningsföreskrift 153 för revisionsakten till den europeiska patentkonventionen (FördrS 93/2007) omfattar endast sekretessen för kommunikationen mellan en klient och ett ombud i ett ärende som gäller ett europeiskt patent.

I paragrafen föreslås bestämmelser om innehållet i tystnadsplikten. Tystnadsplikten börjar gälla från den tidpunkt då ett ombud beviljas auktorisation. Sakligt sett motsvarar bestämmelsen 5 c § i lagen om advokater.

Enligt paragrafen får ett auktoriserat ombud eller dennes assistent inte utan tillstånd röja en enskild persons eller familjs hemligh-

et eller en affärs- eller yrkeshemlighet som de på grund av sitt uppdrag har fått kännedom om. Uppdrag på området för industriellt rättsskydd kan förutsätta att man innehar mycket detaljerade uppgifter om klienternas affärsverksamhet. Om uppgifterna läcker ut, kan klientens ställning i förhållande till konkurrenterna försämrast. Sådan konfidentiell information som erhållits i ett kundförhållande kan bestå förutom av detaljer med direkt anknytning till processen för ansökan om industriellt rättsskydd eller rättsprocesser också av annat skriftligt eller muntligt material som behövs för att hitta den bästa möjliga skyddsformen eller kombinationen av skyddsformer eller vid olika slags bedömningar kring upprätthållande av skyddet. Tystnadsplikten omfattar i princip all, både skriftlig och muntlig, konfidentiell information som växlas mellan klienten och ombudet, förutsatt att informationsväxlingen baserar sig på ett uppdrag.

För att ombudet ska kunna utföra sitt uppdrag behöver denne ofta av klienten få också sådan konfidentiell information som inte har något direkt samband med utförande av uppdraget. Det är väsentligt ur klientens synvinkel att han eller hon kan lita på att informationen förblir konfidentiell, må det då vara fråga om uppgifter som lämnats direkt i samband med ett visst uppdrag eller annars inom ramen för en kundrelation. Av denna anledning ska paragrafen också innehålla bestämmelser om att ett auktoriserat ombud eller dennes assistent inte heller utan tillstånd får röja några andra uppgifter om sin klient som de på grund av sitt uppdrag fått kännedom om.

Den ovan nämnda konfidentiella information som växlas mellan klienten och ett auktoriserat ombud omfattas varaktigt av tystnadsplikten, om inte kunden uttryckligen har avstått från denna rättighet. I 17 § 2 mom. föreslås en bestämmelse om straff för brott mot tystnadsplikten.

10 §. Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd. Med nämnden för ombud för industriellt rättsskydd avses en nämnd som ska finnas i anslutning till Patent- och registerstyrelsen. I avsnitt 3.2 och 5.2 förklaras varför det är mest ändamålsenligt att nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska finnas i anslutning till Patent- och registerstyrelsen.

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska utföra de uppgifter som anges i den föreslagna lagen. En av nämndens uppgifter består av verkställandet av systemet med ombudsexamen. Innehållet i ombudsexamen har beskrivits ovan i 2 § och det register över ombudsexamen som nämnden ska föra i samband med 4 §. Ett annat uppgiftsområde för nämnden är uppgifter i samband med beviljandet av auktorisationer. Förfarandet för ansökan om och beviljande av auktorisation har beskrivits ovan i 6 §. Bestämmelser om det ombudsregister som nämnden ska föra finns å sin sida i 18 §. Det tredje uppgiftsområdet för nämnden för ombud för industriellt rättsskydd består av uppgifter i samband med tillsynen över ombud. Bestämmelser om detta föreslås i 13–16 §. Nämnden ska dessutom behandla sådana ärenden med begäran om omprövning som avses i 20 § 1 mom.

Den nämnd som ska inrättas ska vara en självständig myndighet som är oberoende i sina avgöranden och också själv bär ansvaret för sina beslut. Nämndens ställning och organisation ska således motsvara ställningen för och organisationen hos den rättengångsbiträdesnämnd som finns i anslutning till justitieministeriet. Patent- och registerstyrelsens uppgift och ansvar ska sålunda omfatta främjandet av att förvaltningen av och beslutsfattandet vid nämnden fungerar och är kostnadseffektivt genom att styrelsen bl.a. tillhandahåller nämnden teknisk hjälp och behövliga lokaler. För skötseln av uppgifterna ska en del betalas en på kostnadsmotsvarighet baserad ersättning som nämnden ska finansiera genom normal inkomstfinansiering liksom också sin övriga verksamhet. Således ska det alltså inte uppstå något operativt ansvar för Patent- och registerstyrelsen för nämndens beslutsfattande och avgöranden.

Enligt 19 § föreslås Patent- och registerstyrelsen ha rätt att ta ut avgifter för deltagande i ombudsexamen, för beviljande av auktorisation och för förlängning av auktorisationen samt för de anteckningar som görs i registren. Patent- och registerstyrelsen ska dessutom ha rätt att hos auktoriserade ombud årligen ta ut en tillsynsavgift som används för att täcka kostnaderna för verksamheten vid

nämnden för ombud för industriellt rättsskydd.

11 §. Tillsättning av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd och nämndens sammansättning. I paragrafen föreslås bestämmelser om tillsättning av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd, om nämndens sammansättning och om kriterierna för valet av medlemmar.

Av 1 mom. framgår att statsrådet ska tillsätta nämnden för ombud för industriellt rättsskydd för tre år i sänder. Tillsättningsbeslutet ska innehålla förslag på nämndens ordförande och vice ordförande, vilket innebär alltså att nämndmedlemmarna inte väljer dessa inom sig. Nämndens ordförande och vice ordförande ska utses på förslag av arbets- och näringsministeriet, så att ministeriet hör Patent- och registerstyrelsen innan något förslag läggs fram.

Utöver ordföranden och vice ordföranden ska nämnden dessutom ha minst fem och höst nio övriga medlemmar. Varje medlem, med undantag av ordföranden och vice ordföranden, ska ha en personlig suppleant.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om behörighetsvillkoren och utbildningskraven för ordföranden och vice ordföranden. Ordföranden och vice ordföranden får inte företräda någon specifik intressegrupp. Det är motiverat att ordföranden och vice ordföranden vid skötseln av sina uppgifter. Behörighetsvillkor är god förtroenhet med området för industriellt rättsskydd samt avlagd högskoleexamen. Då nämnden eventuellt också kommer att behandla ärenden med begäran om omprövning, har det ansetts vara nödvändigt att kräva att åtminstone den ena av dessa har avlagt högre högskoleexamen i juridik. I Finland har man sedan ingången av 2011 vid sidan av magisterexamen i juridik infört en ny magisterexamen i internationell och jämförande juridik. Då magisterexamen i internationell och jämförande juridik inte ger likvärdiga kunskaper i det nationella rättssystemet som den nuvarande magisterexamen i juridik och motsvarande högre examina i juridik, ska magisterexamen i internationell och jämförande juridik inte anses utgöra tillräckliga kvalifikationer för uppgiften som ordfö-

rande eller vice ordförande i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd.

I 3 mom. finns närmare bestämmelser om nämndens sammansättning och kriterierna för valet av medlemmar. Myndigheterna ska företrädas av de medlemmar och suppleanter som utses av arbets- och näringsministeriet och av Patent- och registerstyrelsen. Två av medlemmarna och deras suppleanter ska vara auktoriserade ombud eftersom det är motiverat att de som utgör föremål för tillsynen deltar i tillsynen över att reglerna iakttas. Antalet övriga medlemmar ska vara högst fyra beroende på nämndens omfattning. I nämnden ska det finnas ett tillräckligt representativt urval av medlemmar med teoretiska och praktiska kunskaper i industriellt rättsskydd. De övriga medlemmarna och deras suppleanter skulle således kunna representera universitet, högskolor, näringslivet och annan företagsverksamhet. I nämndens sammansättning bör också sakkännedom om de olika områdena av industriellt rättsskydd, å ena sidan patent- och varumärkesrätten och å andra sidan varumärkes- och mönsterrätten, vara opartiskt företrädd.

Enligt 4 mom. ska arbets- och näringsministeriet fastställa grunderna för arvoden för ordföranden, vice ordföranden och medlemmarna i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd.

12 §. Behandling av ärenden i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd. I paragrafen föreslås bestämmelser om behandlingen av ärenden i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd samt om ordförandens, medlemmarnas och funktionärernas ställning.

Enligt 1 mom. ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd vara beslutför när mötesordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Besluten vid nämndens sammanträden ska fattas med enkel majoritet. Om rösterna faller lika, blir den åsikt som ordföranden har omfattet nämndens beslut. Vice ordföranden betraktas som medlem i nämnden, om denne inte fungerar som ordförande.

Den föreslagna lagen innehåller inte bestämmelser om den interna organisationen av verksamheten vid nämnden för ombud för industriellt rättsskydd. Avsikten är att bestämmelser om t.ex. sammanställande av

nämnden, utnämning av nämndens sekreterare och medlemmarna i de sektioner som eventuellt inrättas under nämnden ska utfärdas på förordningsnivå.

Det skulle kanske vara mest ändamålsenligt att organisera det praktiska arbetet vid nämnden så att den förberedande behandlingen ske i sektioner. Enligt 2 mom. kan nämnden för ombud för industriellt rättsskydd för skötseln av sina uppgifter ha en eller flera sektioner. Sådana uppgifter kan vara t.ex. förberedelserna inför ombudsexamen och uppgifter i samband med arrangerandet av ombudsexamen. Det föreslås att nämnden till medlemmar i sektioner också ska kunna utse personer utanför nämnden. På detta sätt skulle man kunna säkerställa att en så omfattande kännedom om de olika områdena av industriellt rättsskydd som möjligt kan engageras i förberedelserna för examen och rättandet av provsvar. Också förberedande uppgifter i samband med tillsyn över ombud skulle kunna skötas av en sektion som tillsatts för detta. Sektionerna ska inte ha bestämmanderätt utan deras arbete skulle endast bestå av förberedande uppgifter.

Då nämnden för ombud för industriellt rättsskydd utför sina uppgifter utövar den offentlig makt bl.a. när den beslutar om beviljande av auktorisation. Av denna anledning föreslås det i 3 mom. att på ordföranden och medlemmarna i samt funktionärerna vid nämnden för ombud för industriellt rättsskydd tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar då de utför uppgifter som avses i denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

13 §. Tillsynsuppgifter. I paragrafen föreslås bestämmelser om hur tillsynen över auktoriserade ombud ska ordnas.

Enligt 1 mom. ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd utöva tillsyn över att de skyldigheter som i denna lag föreskrivs för auktoriserade ombud fullgörs. Enligt 8 § 1 mom. ska ett auktoriserat ombud iakttä god ombudssed som inbegriper iakttagandet av de rekommendationer som nämnden för ombud för industriellt rättsskydd eventuellt utfärdar. Ett auktoriserat ombud ska dessutom i all sin verksamhet iakttä den tystnadsplikt som föreskrivs i 9 §. Om ett ombud handlar i

strid med bestämmelserna, kan nämnden för ombud för industriellt rättsskydd vidta sådana disciplinära åtgärder som avses i 15 och 16 §.

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska själv fatta beslut om det mest ändamålsenliga sättet att ordna tillsynen i praktiken. Om det föreligger misstanke om att ett auktoriserat ombud handlar i strid med god ombudssed eller bryter mot bestämmelserna om tystnadsplikt skulle t.ex. en anmälan om detta kunna göras till nämnden för ombud för industriellt rättsskydd.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om att oberoende av tystnadsplikten ska auktoriserade ombud på begäran lämna nämnden för ombud för industriellt rättsskydd de handlingar och uppgifter som behövs med tanke på tillsynen. Bestämmelsen är nödvändig för att den part som utövar tillsyn över auktoriserade ombuds verksamhet ska kunna utföra sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt. Trots att handlingarna och uppgifterna innehåller exempelvis affärs- eller yrkeshemligheter ska handlingarna och uppgifterna lämnas till nämnden för ombud för industriellt rättsskydd, om den behöver handlingarna och uppgifterna med tanke på tillsynen. I 23 § i offentlighetslagen finns bestämmelser om tystnadsplikten för personer som är anställda hos myndigheter liksom också för personer som sköter ett förtroendeuppdrag och om förbudet mot utnyttjande av sekretessbelagda uppgifter.

I 3 mom. föreslås dessutom en bestämmelse om skyldigheten att uppdatera uppgifterna. Syftet med bestämmelsen är att underlätta arbetet att hålla å jour det register över ombud som avses i 18 §. Auktoriserade ombud ska utan dröjsmål underrätta nämnden för ombud för industriellt rättsskydd om sådana väsentliga ändringar i deras förutsättningar att fungera som auktoriserade ombud eller i andra omständigheter som påverkar deras verksamhet som auktoriserade ombud. Ombudet ska underrätta nämnden t.ex. om han eller hon blir försatt i konkurs eller om han eller hon helt upphör med sin verksamhet som ombud. I ett sådant fall kan nämnden för ombud för industriellt rättsskydd dra in ombudets auktorisation med stöd av 14 § 1 mom. 1 punkten eller återkalla auktorisationen

med stöd av 16 § 1 mom. 3 punkten. Auktoriserade ombud ska också anmäla ändringar i sin hem- eller arbetsadress.

14 §. Indragning av auktorisationen. I 14 § räknas de situationer upp då nämnden för ombud för industriellt rättsskydd förväntas vidta åtgärder för indragning av auktorisationen. Vid indragningen av auktorisation är det fråga om annat än en påföljd som följer av ombudets klandervärda förfarande, dvs. exempelvis att ombudet inte lämnat in en anmälan om förlängning av auktorisationen. Bestämmelser om disciplinära påföljder föreslås i 15 och 16 §.

I 1 mom. finns bestämmelser om förutsättningarna för indragning av auktorisationen. Enligt 1 mom. 1 punkten ska auktorisationen dras in om det auktoriserade ombudet självt begär detta. Eftersom auktorisation är frivilligt är det naturligt att ett auktoriserat ombud har rätt att, om han eller hon så önskar, själv bestämma att auktorisationen upphör, t.ex. när ombudet går i pension eller annars avslutar sin verksamhet som ombud. Begäran om indragning av auktorisationen ska lämnas skriftligen till nämnden för ombud för industriellt rättsskydd, men inga motiveringar behöver anges i begäran. Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska självmant kunna dra in auktorisationen, om den fått kännedom om att personen i fråga avslutat sin verksamhet som ombud. Indragning av denna orsak skulle gälla närmast vid dödsfall som kan verifieras genom befolkningsregistret.

Enligt 1 mom. 2 punkten kan auktorisation dras in också om ett auktoriserat ombud inte har lämnat in en anmälan om förlängning av auktorisationen med iakttagande av förfarandet enligt 6 § 2 mom. I en anmälan om förlängning av auktorisationen ska det lämnas en utredning om att villkoren enligt 5 § 1 mom. fortfarande är uppfyllda. Anmälan ska lämnas in till nämnden för ombud för industriellt rättsskydd högst sex och minst tre månader innan giltighetstiden för auktorisationen går ut.

Enligt 1 mom. 3 punkten kan auktorisation dras in också om det auktoriserade ombudet inte inom rimlig tid har avlagt den tillsynsavgift som anges i 19 § 2 mom. efter det att han eller hon fått en anmärkning om försummelse med betalningen. Försummelse

med betalningen kan verifieras genom Patent- och registerstyrelsens förteckningar över betalningstransaktioner. Med beaktande av kravet beträffande regleringens proportionerlighet ska man inte börja vidta åtgärder för indragning av auktorisationen ännu på grund av en liten fördröjning med betalningen. Ombudet ska ges tillfälle att rätta till försummelsen inom rimlig tid. Om tillsynsavgiften trots betalningsanmärkning inte har erlagts drar nämnden för ombud för industriellt rättsskydd in auktorisationen.

Det är motiverat att anta att indragning av auktorisationen på grund av försummelse med betalning av tillsynsavgiften oftast inte blir permanent. Av denna anledning föreskrivs det i 2 mom. att auktorisationen kan återställas på begäran, utan att ombudet behöver avlägga ombudsexamen på nytt. Samma förfarande ska tillämpas också i de fall som avses i 1 mom. 2 punkten.

Ett villkor för att begäran om återställande kan godkännas är att ombudet fortfarande uppfyller villkoren enligt 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten och, i de fall som avses i 1 mom. 2 punkten, visar att han eller hon fortfarande är verksam som ombud samt, i de fall som avses i 1 mom. 3 punkten, att samtliga tillsynsavgifter jämte lagstadgad ränta har erlagts inom tre år. Om tidsfristen på tre år överskrids beviljas auktorisation när sökanden uppfyller samtliga behörighetsvillkor som anges i 5 §.

I sista hand har sökanden tillgång till normala administrativa rättsmedel. Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut om indragning av auktorisationen som fattats av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd föreslås bli intagna i 20 § 3 mom.

15 §. Varning och anmärkning. I paragrafen föreslås bestämmelser om grunderna för varning och anmärkning.

Enligt 1 mom. kan nämnden för ombud för industriellt rättsskydd tilldela ett auktoriserat ombud en varning, om denne av vårdslöshet eller oaktsamhet förfarit i strid mot den föreslagna lagen eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller brutit mot sina skyldigheter som auktoriserat ombud.

Vid varning är det fråga om mindre klandervärt förfarande än i de situationer som leder till återkallelse av auktorisationen enligt

16 § 1 mom. Varningens syfte är att ange att graden av klandervärdhet i ombudets verksamhet är trots allt av sådan art att den ännu kan rättas till av ombudet i framtiden. Om ingen rättelse görs och det klandervärda förfarandet fortsätter, kommer bestämmelserna om sanktioner i form av återkallelse av auktorisationen att tillämpas.

En lindrigare disciplinär sanktion än varning är anmärkning. Bestämmelser om anmärkning föreslås i 2 mom. Anmärkning ska tillämpas i situationer där varning annars skulle användas som sanktion, men när det klandervärda förfarandet är förenat med förmildrande omständigheter varför en varning skulle betraktas som en alltför stark påföljd. Förmildrande omständigheter skulle kunna vara t.ex. det att felet är obetydligt, att det är fråga om förståelig obetänksamhet, att strävan efter egen vinning saknas, att sakens ekonomiska värde är ringa eller att nackdelarna med förfarandet inte berör uppdraget.

Enligt 20 § 3 mom. kan ändring i ett beslut om varning eller anmärkning som fattats av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd sökas genom besvär hos marknadsdomstolen i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

16 §. Återkallelse av auktorisationen. I paragrafen föreslås bestämmelser om grunderna för återkallelse av auktorisationen och om förfarandet i samband därmed.

Återkallelse av auktorisationen som disciplinär åtgärd skulle med stöd av 1 mom. 1 punkten kunna tillgripas, om ombudet avsiktligt eller av grov oaktsamhet förfarit i strid med den föreslagna lagen eller bestämmelser om utfärdats med stöd av den och med stöd av 1 mom. 2 punkten, om ombudet trots varning upprepade gånger brutit mot sina skyldigheter som auktoriserat ombud.

I det senare fallet handlar det inte om förfarande som grundar sig på avsiktlig eller grov oaktsamhet, utan ett förfarande som ursprungligen är mindre klandervärt, men upprepningen av förfarandet uttrycker sådan likgiltig attityd som inte kan betraktas som acceptabelt vid utövning av ombudskap. När det återkommande draget i förfarandet prövas är det möjligt att beakta vilken gärning som helst genom vilken ett ombud brutit mot sina skyldigheter enligt 8 eller 9 §.

Med beaktande av vilken betydelse som återkallelse av auktorisationen har bör grunden enligt 2 punkten tolkas återhållsamt. På motsvarande sätt som i motiveringen till 13 § i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd och till 7 § i lagen om advokater konstateras ska det vid prövningen fästas särskild uppmärksamhet vid hur klandervärda tidigare förfaranden har varit, om det klandervärda förfarandet varit av liknande slag, samt hur lång tid som har gått mellan påföljderna. Om det auktoriserade ombudets handlingar varit allvarliga, av liknande slag och begåtts inom en kort tid, är det mer motiverat att använda en sträng påföljd än i ett sådant fall när de klandervärda handlingarna har varit lindriga och av olika slag och det har gått en lång tid mellan dem.

Enligt 1 mom. 3 punkten kommer återkallelse av auktorisationen i fråga också i det fall att det skett förändringar i de omständigheter som har att göra med hur ombudet uppfyller behörighetsvillkoren. Behörighetsvillkoren har behandlats ovan i samband med 5 §. Det primära syftet med auktorisationsförfarandet är att på ett tillförlitligt sätt säkerställa att ombud har den yrkeskompetens som krävs. Ett auktoriserat ombud ska fortlöpande uppfylla de behörighetsvillkor som anges i 5 §. I ett sådant fall att ett ombud inte längre uppfyller de behörighetsvillkor som anges i denna lag ska auktorisationen återkallas. Sådana förändringar i de omständigheter som på sin tid skulle ha hindrat auktorisationen av ombud kan tjäna som grund för återkallelse av auktorisationen. Detta skulle kunna ske t.ex. till följd av att ombudet försatts i konkurs eller belagts med affärsverksamhetsförbud eller att ombudet gjort sig skyldigt till brott varefter han inte längre kan anses vara tillförlitlig som ombud.

Ovan har det konstaterats att det är frivilligt att skaffa auktorisation. Återkallelse av auktorisationen hindrar alltså inte ett ombud från att bedriva ombudsverksamhet. Auktorisationen anses dock kunna ha betydelse för bedrivandet av ombudsverksamheten, varför uppmärksamhet ska också fästas vid rättssäkerhetsaspekter. Av förvaltningslagen följer att nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska bereda det ombud som berörs av beslutet tillfälle att bli hörd. För det andra har

grundlagsutskottet ansett att koncessionshavaren innan koncessionen återkallas skall beredas tillfälle att inom rimligt tid rätta till någon väsentlig brist i koncessionsvillkoren (GrUU 66/2002 rd). I 2 mom. föreslås att om en i 1 mom. 3 punkten avsedd brist som berör behörighetsvillkoren kan avhjälpas, ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd innan beslut om återkallelse av auktorisationen fattas för ombudet sätt ut en tidsfrist för avhjälpande av bristen.

I sista hand förfogar ombudet över sedvanliga rättsmedel. I 20 § 3 mom. föreskrivs att den vars auktorisation återkallats av skäl som nämns i 16 § 1 mom. har rätt att överklaga beslutet genom besvär hos marknadsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

I 3 mom. föreslås vidare bestämmelser om att när nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ursprungligen behandlat ett ärende om återkallelse av auktorisationen, kan nämnden i stället för återkallelse tilldela ombudet en varning eller anmärkning. I ett sådant fall har villkoren för återkallelse av auktorisationen inte uppfyllts, men ombudets verksamhet har varit klandervärd enligt 15 §. Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd kan också låta bli att påföra påföljd.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om hur återkallelse av auktorisationen inverkar på beviljandet av ny auktorisation. Ett ombud bör alltid uppfylla de villkor som anges i 5 § för att ny auktorisation ska kunna beviljas. Ett ombud vars auktorisation återkallats med stöd av 1 mom. 1 eller 2 punkten, dvs. som disciplinär åtgärd, kan dock inte beviljas ny auktorisation, trots att behörighetsvillkoren i 5 § är uppfyllda, innan tre år har förflutit från det att beslutet om återkallelse vann laga kraft. Innehållsmässigt motsvarar bestämmelsen t.ex. 2 § 5 mom. i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd.

Ett ombud vars auktorisation återkallats har enligt 20 § 3 mom. rätt att överklaga beslutet. Ändringssökandet har i princip uppskjutande verkan på återkallelse av auktorisationen, vilket innebär att treårsfristen börjar löpa först när beslutet om återkallelsen av auktorisation vunnit laga kraft.

17 §. Straffbestämmelser. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om straff för

otillåten användning av yrkesbeteckningen för auktoriserat ombud och för brott mot tystnadsplikten.

I 3 kap. 5 § i strafflagen (39/1889) finns bestämmelser om tillräknande. I 3 kap. 5 § 2 mom. i strafflagen föreskrivs att om inte något annat föreskrivs är en gärning som avses i denna lag straffbar endast när den begås uppsåtligen. I 3 kap. 5 § 3 mom. föreskrivs att vad som sägs i 2 mom. gäller också en gärning som avses någon annanstans i lag, om det föreskrivna strängaste straffet för gärningen är fängelse i mer än sex månader eller om straffbestämmelsen har utfärdats efter ikraftträdandet av bestämmelsen (2003).

Trots att graden av tillräknande (uppsåtlighet) i den föreslagna straffbestämmelsen bestäms också utan något särskilt omnämnande enligt strafflagens bestämmelse ovan, utfärdas av tydlighetsskäl bestämmelser om graden av tillräknande. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska den som olovligt använder yrkesbeteckningen auktoriserat ombud, dvs. patentombud, varumärkesombud, mönsterrättsombud eller ombud för industriellt rättsskydd, dömas till straff för olovlig användning av yrkesbeteckningen. Dessutom föreskrivs det att straffet ska vara böter.

Vem som helst skulle kunna göra en brottsanmälan för olovlig användning av yrkesbeteckningen. Eftersom gärningen föreslås lyda under allmänt åtal, finns det inte någon anledning att i 1 mom. föreskriva om särskild åtalsrätt.

För brott mot den tystnadsplikt som i 9 § föreskrivs för auktoriserade ombud ska det i 2 mom. finnas en hänvisningsbestämmelse till strafflagens bestämmelser om sekretessbrott och sekretessförseelse (38 kap. 1 och 2 §).

I 3 mom. föreslås bestämmelser om domstolens skyldighet att till nämnden för ombud för industriellt rättsskydd lämna en kopia av sitt beslut i ett ärende som avses i 1 eller 2 mom. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa informationsflödet mellan nämnden för ombud för industriellt rättsskydd och domstolen, och därigenom för sin del bidra till tillsynen över att systemet fungerar. Exempelvis i samband med 16 § har det förklarats att vid prövningen av förfarandets återkommande karaktär kan vilken som helst tidigare

gärning genom vilken ombudet brutit mot sina skyldigheter enligt 8 eller 9 § beaktas.

18 §. Ombudsregister. Paragrafen föreslås innehålla bestämmelser om ett register som ska föras över auktoriserade ombud. Ombudsregister som begrepp är nytt eftersom sådana auktorisations- och övervakningssystem som nu föreslås inte existerar sedan tidigare. I paragrafen föreslås bestämmelser om den registeransvarige, syftet med registret, inklusive utlämning av uppgifter, om uppgifter som ska införas i registret och om tiden för bevaring av uppgifterna. På lagringen, användningen och utlämningen av uppgifter som antecknats i ombudsexamensregistret tillämpas utöver personuppgiftslagen dessutom även bestämmelserna i offentlighetslagen.

Enligt 1 mom. är nämnden för ombud för industriellt rättsskydd registeransvarig. De uppgifter som antecknats i ombudsregistret ska användas exempelvis vid handläggningen av anmälningar om förlängning av auktorisationen och de utredningar som ska fogas till dessa. Det att uppgifterna ska bevaras centraliserat motiveras också av tillsynen över auktoriserade ombuds verksamhet. Enligt 14 § 1 mom. 2 punkten ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd dra in auktorisationen om ett ombud inte har lämnat in en anmälan om förlängning av auktorisationen på det sätt som föreskrivs i 6 §.

I ombudsregistret ska enligt 2 mom. lagras uppgifter om namnet, personbeteckningen, hemkommunen, hemadressen och arbetsadressen för ett auktoriserat ombud samt uppgifter om godkänd ombudsexamen eller godkända ombudsexamina och tidpunkten för avlagd examen, tidpunkten för beviljande av auktorisation och förlängning av auktoriseringen, indragning av auktorisationen med stöd av 14 § 1 mom. samt om de påföljder som påförts ett ombud med stöd av 15 eller 16 §.

Avsikten är att uppgifterna bevaras i ombudsregistret varaktigt. Detta är motiverat för att uppgifterna om auktorisationen av ombud och giltighetstiderna för auktorisation ska kunna kontrolleras i efterhand. Ett varaktigt bevarande av uppgifterna kan motiveras också med det påföljdssystem som anges i lagen. I ombudsregistret antecknas uppgift om t.ex.

en varning som tilldelats ett auktoriserat ombud med stöd av 15 § 1 mom. Om ett ombud trots upprepade varningar brutit mot sina förpliktelser som auktoriserat ombud kan hans eller hennes auktorisation återkallas enligt 16 § 1 mom. 2 punkten. I efterhand kan också uppgift om tidpunkten för återkallelse av auktorisationen behöva inhämtas ur registret. I 16 § 4 mom. föreskrivs att om auktorisationen av ett ombud har indragits som disciplinär påföljd, kan ny auktorisation inte beviljas ombudet innan tre år har förflutit från det att beslutet om indragning vann laga kraft.

I ombudsregistret införs också uppgifter om de disciplinära påföljder som påförts ombuden, och dessa är till sin natur känsliga och sekretessbelagda personuppgifter. Avsikten är att förhindra att utlämnandet av sådana uppgifter skulle resultera i behandlingen av uppgifterna i strid med bestämmelserna om skyddet av personuppgifter. Bestämmelser om behandlingen av känsliga personuppgifter och undantag från förbudet mot behandlingen av känsliga uppgifter finns i 3 kap. i personuppgiftslagen. Bestämmelser om utlämnande av personuppgifter ur en myndighets personregister finns i offentlighetslagen. I offentlighetslagen finns bestämmelser om utlämnande av sekretessbelagda uppgifter i vissa situationer.

Å andra sidan bör en del av de uppgifter som införts i ombudsregistret vara tillgängliga för dem som använder sig av tjänster på området för industriellt rättsskydd. För att företag ska kunna försäkra sig om vem som har rätt att verka som auktoriserat ombud bör namnen på och kontaktuppgifterna för auktoriserade ombud vara offentliga. Enligt det föreslagna 3 mom. ska namnet på samt hemkommunen och arbetsadressen för auktoriserade ombud publiceras på Patent- och registerstyrelsens webbplats.

Som en specialbestämmelse skulle det föreslagna 3 mom. åsidosätta bestämmelserna om utlämning av personuppgifter i 16 § 3 mom. i offentlighetslagen. Enligt den sistnämnda bestämmelsen får personuppgifter ur en myndighets personregister lämnas ut i form av en kopia eller en utskrift eller i elektronisk form endast om mottagaren enligt personuppgiftslagen har rätt att hantera sådana personuppgifter. På motsvarande sätt som

det konstaterats i motiveringen till 16 a § i lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (RP 196/2012 rd, s. 14) kan ett sådant villkor angående uppgifternas användningsändamål inte tillämpas när uppgifter om auktoriserade ombud lämnas ut via ett elektroniskt datanät. Begränsningen behövs inte heller med tanke på integritetsskyddet, eftersom personbeteckningar och hemadresser för och ovan nämnda känsliga uppgifter om auktoriserade ombud inte lämnas ut via internet. Ett auktoriserat ombud ska dock ha rätt att förbjuda att uppgifterna om honom eller henne publiceras.

I 3 mom. föreslås dessutom bestämmelser om utplåning av uppgifterna från Patent- och registerstyrelsens webbsidor. Uppgifter om ett visst ombud ska bevaras så länge hans eller hennes auktorisation är giltig. Uppgifterna om ombudet ska avlägsnas utan oskäligt dröjsmål om auktorisationen har blivit återkallad genom ett lagakraftvunnet beslut. Uppgifterna ska utplånas naturligtvis också i det fall som avses i 14 § 1 mom., dvs. om ombudet självt har begärt indragning av auktorisationen, försummat att göra en anmälan om förlängning av auktorisationen eller försummat att betala tillsynsavgiften.

19 §. Avgifter. I paragrafen föreslås bestämmelser om Patent- och registerstyrelsens rätt att ta ut avgifter för att täcka de kostnader som förorsakas av verksamheten vid nämnden för ombud för industriellt rättsskydd. En del av kostnaderna är lönekostnader och vissa kostnader uppstår på grund införandet och upprätthållandet av systemet. Kostnader uppstår bl.a. i samband med förberedelserna inför och arrangerandet av ombudsexamina, behandlingen av ansökningar om auktorisation och förlängning av auktorisationen, införandet och upprätthållandet av registren över ombudsexamen och ombud samt för utförandet av uppgifter i anslutning till tillsynen över auktoriserade ombud.

Bestämmelserna i 1 mom. handlar om den avgift som tas ut för deltagande i ombudsexamen enligt 2 §, den avgift som tas ut för anteckning i det register över ombudsexamen som avses i 4 § och anteckning i det register över ombud som avses i 18 § samt den avgift för beviljande av auktorisation och förläng-

ning av auktorisationen som avses i 6 §. Det föreslås att avgifterna ska tas ut av Patent- och registerstyrelsen och att grunder för avgifterna ska finnas i lagen om patent- och registerstyrelsens prestationer (1032/1992) och de författningar som utfärdats med stöd av den. I 5 § i den sistnämnda lagen föreskrivs att arbets- och näringsministeriet beslutar med iakttagande av lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) vilka av patent- och registerstyrelsens prestationer eller grupper av prestationer som är avgiftsbelagda och för vilka prestationer eller prestationsgrupper avgiften bestäms enligt självkostnadsvärdet eller värdet enligt kostnadsmotsvarigheten för prestationsgruppen och vilka som prissätts på företagsekonomiska grunder. Närmare bestämmelser om avgifternas belopp finns i arbets- och näringsministeriets förordning om Patent- och registerstyrelsens avgiftsbelagda prestationer (859/2012).

Antalet ombud i Finland som sköter uppdrag på området för industriellt rättsskydd är relativt lågt och antalet personer som årligen deltar i ombudsexamen beräknas likaså vara några dussin som högst. När bestämmelser utfärdas om ombudsexamensavgifternas belopp bör uppmärksamhet fästas vid att man genom avgifterna inte oskäligt försvårar inträdet i branschen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om en tillsynsavgift som Patent- och registerstyrelsen årligen ska ta ut hos auktoriserade ombud. Grunden för tillsynsavgiften utgörs av det mervärde som uppstår för auktoriserade ombud jämfört med en situation utan reglering, och i dimensioneringen av avgiften beaktas de nödvändiga kostnader som förorsakas av upprätthållandet av systemet. Tillsynsavgiften ska erläggas för det år då ombudet beviljas auktorisation enligt lagen och dessutom för varje kalenderår vid ingången av vilket auktorisationen är i kraft.

Eftersom tillsynsavgiften inte utgör vederlag för en specifik prestation utan tas ut i allmänhet för att täcka kostnader som förorsakas av den verksamhet som nämnden för ombud för industriellt rättsskydd utövar, ska den ur konstitutionsrättslig synvinkel betraktas som en betalning av skattenatur. Av denna anledning bör bestämmelser om den ut-

färdas på lagnivå. Tillsynsavgiftens belopp föreslås vara 250 euro.

I 20 § föreslås bestämmelser om rätt till ändringssökande. Enligt 20 § 2 mom. ska det vara tillåtet att begära omprövning av ett beslut som gäller tillsynsavgift i enlighet med förvaltningslagen. I ett beslut som Patent- och registerstyrelsen fattat med anledning av begäran om omprövning får ändring sökas i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996).

20 §. Ändringssökande. I den föreslagna paragrafen finns bestämmelser om förfarandet för begäran om omprövning och om ändringssökande. Paragrafen innehåller också bestämmelser om fortsatt ändringssökande och besvärstillstånd.

Enligt 1 mom. får omprövning av ett beslut som gäller förvägande av deltagande i ombudsexamen eller underkännande av ombudsexamen sökas hos nämnden för ombud för industriellt rättsskydd på det sätt som föreskrivs i 7 a kap. i förvaltningslagen. Det ska vidare vara möjligt att begära omprövning av ett beslut som fattats av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd och genom vilket en ansökan om beviljande av auktorisation eller en anmälan om förlängning av auktorisationen avslås. Förfarandet för begäran om omprövning kan anses vara motiverat för att t.ex. eventuella fel eller brister i bedömningen av ombudsexamen skulle kunna avhjälpas snabbare än genom besvärsförfarandet. Också förutsättningarna för beviljande av auktorisation och förlängning av auktorisationen är ganska stereotypa, vilket talar för att förfarandet med begäran om omprövning ska utgöra första fasen i ändringssökandet.

Enligt 2 mom. får omprövning av ett beslut som Patent- och registerstyrelsen har fattat i ett ärende som gäller tillsynsavgiften enligt 19 § 2 mom. sökas hos Patent- och registerstyrelsen på det sätt som föreskrivs i 7 a kap. i förvaltningslagen.

I 7 a kap. i förvaltningslagen finns allmänna bestämmelser om begäran om omprövning, vilka trätt i kraft 2010. Enligt nämnda bestämmelser ska en begäran om omprövning göras skriftligen inom 30 dagar från delgåendet av beslutet. Då den föreslagna lagen inte avser att avvika från förvaltningslagens

allmänna bestämmelser om förfarandet för omprövning av beslut räcker det med att det i 1 och 2 mom. hänvisas till 7 a kap. i förvaltningslagen. I 46 § i förvaltningslagen föreskrivs det också om skyldigheten att lämna anvisningar om hur man begär omprövning samtidigt som beslutet meddelas. I beslut som har fattats med anledning av en begäran om omprövning får ändring enligt det föreslagna 1 mom. sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen och enligt det föreslagna 2 mom. hos Helsingfors förvaltningsdomstol i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Koncentration av ändringssökandet i de ärenden som avses i 2 mom. grundar sig på 7 § i lagen om Patent- och registerstyrelsen. Enligt bestämmelsen i fråga får ändring i andra beslut av Patent- och registerstyrelsen än beslut i ett ärende som gäller industriellt rättsskydd eller ett handelsregisterärende, om inte något annat föreskrivs någon annanstans, sökas genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen. Den subsidiaritetsklausul som ingår i 7 § i lagen om Patent- och registerstyrelsen tillämpas endast på tillstånd till fortsatt ändringssökande.

I 3 mom. finns bestämmelser om de beslut av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd som det är motiverat att föra till domstol för behandling så snabbt som möjligt utan något förfarande med omprövning av beslut. Ett beslut som gäller indragning eller återkallelse av auktorisationen berör en människas rättigheter och skyldigheter. Också när det gäller ett tillsynsärende som berör ett auktoriserat ombud, när det är fråga om lindrigare påföljder än återkallelse av auktorisation, är det fråga om beslut som handlar om en människas rättigheter och skyldigheter.

Marknadsdomstolen har sedan den 1 september 2013 haft behörighet att behandla tvistemål och ansökningsärenden på området för industriellt rättsskydd samt besvär över beslut som fattas av sådana registermyndigheter som beviljar industriellt rättsskydd. Ändringssökandet i Patent- och registerstyrelsens beslut i ärenden som gäller industriellt rättsskydd och handelsregisterärenden har sedan den 1 september 2013 koncentrerats till marknadsdomstolen. Därför är det

motiverat att också de ärenden som gäller ändringssökande och som avses i 3 mom. koncentreras till marknadsdomstolen. Antalet tillsynsärenden har bedömts vara lågt varför också tryggheten av enhetligheten i domstolspraxisen talar för koncentration av behandlingen.

I momentet föreskrivs att den som av skäl som nämns i 15 § eller 16 § 3 mom. tilldelats varning eller anmärkning eller vars auktorisering indragits av skäl som nämns i 14 § 1 mom. 3 punkten eller återkallats av skäl som nämns i 16 § 1 mom. har rätt att överklaga beslutet marknadsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Grundlagsutskottet har nyligen justerat sin ståndpunkt om att systemet med besvärstillstånd är exceptionellt i förvaltningsrättskipning. Enligt grundlagsutskottet finns det inte längre skäl att i princip förhålla sig restriktivt till systemet med besvärstillstånd eller en utvidgning av det (GrUU 33/2012 rd och GrUU 32/2012 rd). I förvaltningsdomstolens beslut som avses i 1 och 2 mom. får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Sådana ärenden av sanktionskaraktär som avses i 3 mom. lämnas å sin sida av rättssäkerhetsskäl utanför systemet med besvärstillstånd.

21 §. Närmare bestämmelser. I paragrafen föreskrivs att närmare bestämmelser om organiseringen av verksamheten vid nämnden för ombud för industriellt rättsskydd får meddelas i den arbetsordning som fastställs av ordföranden i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd.

I arbetsordningen ska man t.ex. kunna på ett ändamålsenligt sätt fastställa hur nämndens funktioner organiseras inklusive i vilken utsträckning som sakkunniga anlitas. Det mest direkta behovet av närmare bestämmelser har att göra med organiseringen av förberedelserna inför ombudsexamen.

22 §. Ikraftträdande. I 1 mom. föreslås en bestämmelse om tidpunkten för lagens ikraftträdande och i 2 mom. en bestämmelse om upphävande av lagen om patentombud. Samtidigt upphävs den förordning om patentombud som utfärdats med stöd av lagen.

Det att lagen om patentombud upphävs innebär också att det register över patentombud

som förs av Patent- och registerstyrelsen ska slopas. Trots att ett aktivt upprätthållande av patentombudsregistret upphör ska det material som finns i registret bevaras varaktigt. Arkivverket har år 2009 fastställt Patent- och registerstyrelsens arkivbildningsplan. I den har patentombudsregistret definierats som att register som bevaras varaktigt. Uppgifter som ingår i materialet ska i behövlig omfattning överföras till det ombudsregister som avses i 18 §.

23 §. Övergångsbestämmelser. I paragrafen föreslås bestämmelser om arrangemangen under en övergångsperiod.

Det nya förfarandet för auktorisation och tillsyn ska införas i och med lagens ikraftträdande. Således går det inte att som medlem i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd välja auktoriserade ombud omedelbart efter det att lagen trätt i kraft. Av denna anledning föreslås det i 1 mom. som ett arrangemang under övergångsperioden att när nämnden för ombud för industriellt rättsskydd tillsätts för första gången behöver nämnden inte ha auktoriserade ombud som medlemmar eller suppleanter. När nämnden tillsätts för första gången ska dock två av medlemmarna och deras suppleanter vara ombud som sköter uppdrag på området för industriellt rättsskydd och som på ett objektivt sätt företräder å ena sidan patenträtten och å andra sidan varumärkes- och mönsterrätten.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om dispens för avläggande av ombudsexamen. I enlighet med vad som föreskrivs ovan i 5 och 6 § ska utöver de patentombud och patentingenjörer som antecknats i patentombudsregistret dessutom sådana personer som länge varit verksamma som varumärkesombud eller mönsterrättsombud vara tvungna att avlägga ombudsexamen för att få rätt att verka som auktoriserad ombud. Med anledning av det ovan sagda har man kommit fram till en lösning där auktorisation under en övergångsperiod på ett år skulle kunna beviljas på basis av tidigare registrering eller erfarenhet utan att man avlagt ombudsexamen.

Övergångsbestämmelsen ska beröra för det första sådana fysiska personer som vid lagens ikraftträdande varit antecknade i det patentombudsregister som förs av Patent- och re-

gisterstyrelsen. För det andra ska övergångsbestämmelsen beröra också sådana fysiska personer som minst under de två sista åren före lagens ikraftträdande skött sådana varumärkesärenden eller mönsterrättsärenden som ska handläggas av Patent- och registerstyrelsen. Utgångspunkten utgörs således av personens behörighet att självständigt sköta ärenden hos Patent- och registerstyrelsen.

Övergångsbestämmelsens avsikt är endast att möjliggöra ersättande av ombudsexamen med praktisk erfarenhet. Beviljandet av auktorisation förutsätter således att de övriga behörighetsvillkoren enligt 5 § är uppfylla. Auktorisation ska sökas hos nämnden för ombud för industriellt rättsskydd inom ett år från det att lagen trätt i kraft. Auktorisation ska sökas på det sätt som anges i 6 §. På nämnda personer tillämpas de skyldigheter som föreskrivs i 8 och 9 § då åtgärderna under övergångsperioden vidtagits och intyg över auktorisation utfärdats.

För att en person ska få rätt att verka som ombud för industriellt rättsskydd ska denne också delta i ombudsexamen. Yrkesbeteckningen ombud för industriellt rättsskydd är nuförtiden inte i bruk och ett villkor för att få använda beteckningen är att man har övergripande kunskaper i patenträtten, varumärkesrätten och mönsterrätten.

Enligt 3 mom. berör övergångsbestämmelsen också sådana fysiska personer som ansökt om att bli antecknade i patentombudsregistret senast tre månader före denna lags ikraftträdande och vars ansökan ännu inte har avgjorts, men som uppfyller kriterierna för registrering enligt den tolkningspraxis som gällde vid lagens ikraftträdande. Om behandlingen av ansökningar inte kan avslutas på grund av pågående ändringssökande, ska nämnden fatta sitt beslut i ett auktorisationsärende på basis av ett lagakraftvunnet beslut. Sådana ansökningar om införande i patentombudsregistret som inkommit inom de tre sista månaderna före lagens ikraftträdande ska lämnas därhän.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om en övergångsperiod mellan lagens ikraftträdande och auktorisationer under den övergångsperiod som avses i 2 mom. Auktorisationen av ombud under övergångsperioden kan i praktiken inte förmås att ske precis vid tid-

punkten för lagens ikraftträdande. Sålunda skulle ett ombud som varit antecknat i patentombudsregistret inte längre under perioden mellan lagens i kraftträdande och auktorisationen inte få använda sin tidigare yrkesbeteckning trots att han eller hon uppfyller behörighetsvillkoren enligt 5 §. På motsvarande sätt skulle en person som sköter varumärkesärenden eller mönsterrättsärenden och som etablerat har använt yrkesbeteckningen varumärkesombud respektive mönsterrättsombud vara tvungen att avstå från användningen av beteckningen för en tid tills auktorisationen har genomförts. Detta skulle kunna leda till ovisshet också bland klienterna.

För att dessa verkningar ska kunna undvikas föreslås i 4 mom. bestämmelser om en övergångsperiod under vilken det skulle vara tillåtet att använda tidigare yrkesbeteckning. De patentombud som vid lagens ikraftträdande har antecknats i patentombudsregistret ska oberoende av bestämmelserna om otillåten användning av yrkesbeteckningen auktoriserat ombud i 17 § 1 mom. få använda den yrkesbeteckning som de använde vid lagens ikraftträdande i ett års tid från lagens ikraftträdande. Detsamma ska gälla sådana personer som skött varumärkesärenden eller mönsterrättsärenden och för vars del yrkesbeteckningen varumärkesombud respektive mönsterrättsombud är etablerad vid marknadsföringen av tjänsterna.

1.2 Lagen om rättegång i marknadsdomstolen

2 §. Konkurrens- och tillsynsärenden. Det föreslås att 1 mom. ändras lagtekniskt så att till de ärenden som tillhör marknadsdomstolens behörighet ska läggas också de ärenden som anges i lagen om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 april 2014.

3 Förhållande till grundlagen och lagstiftningsordning

Lagförslaget om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd är av betydelse med tanke på den näringsfrihet som tryggats i 18 § i grundlagen. Lagstiftningen ska dessutom granskas med tanke på 21 § som handlar om rättsskydd, 10 § som handlar om skyddet av personuppgifter samt 81 § som handlar skatter och avgifter.

Auktorisationsförfarande

Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en i enlighet med lag rätt att skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt.

Grundlagsutskottet har behandlat förhållandet mellan tillståndsplikt och näringsfrihet bl.a. i sina utlåtanden GrUU 24/2010 rd, GrUU 33/2005 rd, GrUU 23/2000 rd och GrUU 35/1998 rd. Grundlagsutskottet har sett näringsfrihet som huvudregel, men ansett att tillståndsplikt för näringsverksamhet är möjligt i undantagsfall. En registreringsplikt har konstitutionellt jämförts med tillståndsplikt (t.ex. GrUU 15/2008 rd och GrUU 24/2000 rd.)

Enligt grundlagsutskottet ska tillståndsplikten föreskrivas genom lag, som ska uppfylla de allmänna villkoren för en lag som inskränker en grundläggande rättighet. De föreskrivna begränsningarna av näringsfriheten bör vara exakta och noga avgränsade. Inskränkningarnas substans, såsom omfattning och förutsättningar, ska framgå av lagen. När det gäller innehållet i regleringen är det viktigt att bestämmelserna om tillståndsvillkor och tillståndets giltighet garanterar en tillräcklig förutsebarhet i myndigheternas verksamhet. Betydelsefullt i detta avseende är bland annat i vilken omfattning myndigheternas befogenheter bygger på s.k. bunden prövning eller ändamålsenlighetsprövning (t.ex. GrUU 32/2010 rd, GrUU 15/2008 rd, GrUU 33/2005 rd och GrUU 66/2002 rd).

I den föreslagna lagen finns bestämmelser om ett system för auktorisation av ombud som är verksamma på området för industriellt rättsskydd och vars mål har samband med säkerställandet av kvaliteten på tjänsterna

inom området för industriellt rättsskydd. Målet är att ge en presumtion om auktoriserade ombuds sakkunskap, tillförlitlighet och ansvarsfullhet. Auktorisation ska inte vara obligatoriskt och på verksamheten som ombud ställs inte några andra begränsningar än sådana som har att göra med användningen av yrkesbeteckning (7 §). Vid fastställandet av den årliga tillsynsavgiften har målet varit att se till att den inte ska utgöra ett hinder för inträde i branschen.

Trots att det i den föreslagna regleringen inte är fråga om att genom ett tillståndsförfarande begränsa sådan näringsfrihet som tryggas i 18 § i grundlagen kan regleringen anses ha kopplingar till näringsfriheten. Det kan bedömas att auktorisationen har faktiska inverkan på idkandet av näring genom presumtionen om auktoriserade ombuds kompetens och tillförlitlighet. Bestämmelserna ska således uppfylla de allmänna villkor som ställs på en lag som inskränker de grundläggande rättigheterna inklusive kraven på noggrann avgränsning och exakthet i fråga om begränsningarna av näringsfriheten liksom också kravet angående tillräcklig förutsägbarhet i myndigheternas verksamhet.

Bestämmelserna i 5 och 6 § uppfyller i sak de krav som ställts i grundlagsutskottets ovan beskrivna tolkningspraxis. De behörighetsvillkor som ställs vid auktorisationen av ett ombud har på ett uttömmande sätt räknats upp i 5 §. Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd är bunden i sin prövning, dvs. den ska bevilja auktorisation eller förlänga auktorisationen om sökanden uppfyller behörighetsvillkoren enligt 5 § och har handlat med iakttagande av det förfarande som anges i 6 §. Avslag på ansökan på auktorisation eller anmälan om förlängning av auktorisationen kan alltså således inte baseras på ändamålsenlighetsprövning.

På ovan angivna grunder anses lagförslaget inte vara problematiskt med tanke på 18 § i grundlagen.

Återkallelse av auktorisationen

Grundlagsutskottet har i sin praxis i fråga om reglering av näringsverksamhet ansett att återkallande av ett tillstånd är en myndighetsåtgärd som ingriper kraftfullare i indivi-

dens rättsliga ställning än avslag på en ansökan om tillstånd (GrUU 19/2002 rd och GrUU 28/2001 rd). Därför har utskottet ansett att det för att lagstiftningen ska vara proportionerlig är nödvändigt att möjligheten att återkalla tillstånd kopplas till allvarliga eller väsentliga förseelser eller försummelser och till att eventuella anmärkningar och varningar till tillståndshavaren inte har lett till att bristerna i verksamheten har korrigerats (t.ex. GrUU 32/2010 rd, GrUU 31/2006 rd, GrUU 8/2006 rd, GrUU 48/2005 rd och GrUU 40/2002 rd). Tillståndshavaren ska dessutom innan tillståndet återkallas beredas tillfälle att rätta till en brist som upptäckts i koncessionsvillkoren (GrUU 66/2002 rd).

De föreslagna bestämmelserna om återkallelse av auktorisationen bygger på grundlagsutskottets ovan nämnda ståndpunkt i fråga om återkallelse av tillstånd.

Enligt lagförslaget ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd besluta om återkallelse av auktorisationen. Nämnden ska finnas i anslutning till Patent- och registerstyrelsen. Patent- och registerstyrelsen är ett ämbetsverk som lyder under arbets- och näringsministeriet. Enligt 11 § i lagförslaget ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd tillsättas genom ett beslut av statsrådet och en del av nämndmedlemmarna ska företräda myndigheter. På nämndens ordförande och de övriga medlemmarna i nämnden ska enligt 12 § tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar och skadeståndsansvar. På nämndens verksamhet tillämpas de allmänna förvaltningslagarna och enligt 20 § ska ändring i nämndens beslut kunna sökas hos domstol.

Grundlagsutskottets krav beträffande lagstiftningens proportionalitet enligt ovan har beaktats i 16 § 1 och 2 mom. i lagförslaget. Villkoren för återkallelse av auktorisation som en disciplinär påföljd har räknats upp på ett uttömmande sätt i 16 § 1 mom. och de har bundits vid allvarliga och väsentliga förseelser (1 punkten) eller upprepade överträdelser (2 punkten). I det senare fallet handlar det inte om förfarande som beror på avsiktlig eller grov oaktsamhet utan ett förfarande som ursprungligen är mindre klandervärt och där den återkommande karaktären av förfarandet skapar grund för disciplinär påföljd. Auktori-

sationen ska återkallas också om ombudet inte längre uppfyller de behörighetsvillkor som utgör förutsättningen för auktorisation (3 punkten). Om en brist som gäller behörighetsvillkoren kan avhjälpas, ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd enligt 16 § 2 mom. innan beslut om återkallelse av auktorisationen fattas sätta ut en tidsfrist för ombudet i fråga för avhjälpande av bristen.

I sin tolkningspraxis anser grundlagsutskottet att positiva med tanke på kravet på proportionalitet i fråga om begränsningar i de grundläggande fri- och rättigheterna är bestämmelserna om offentlig anmärkning och offentlig varning varvid återkallande av verksamhetstillstånd inte kommer i fråga som första åtgärd vid obetydliga förseelser (GrUU 67/2002 rd).

När nämnden behandlar ett ärende om återkallelse av auktorisationen kan nämnden enligt 16 § 3 mom. i lagförslaget också tilldela det auktoriserade ombudet en varning eller anmärkning, om kriterierna för återkallelse av auktorisationen inte uppfylls, men ombudets förfarande annars är klandervärt.

Om auktorisationen har återkallats som en disciplinär påföljd, kan ny auktorisation enligt 16 § 4 mom. i lagförslaget beviljas efter att tre år har förflutit från det att beslut om återkallelse av auktorisationen trätt i kraft.

På ovan angivna grunder anses lagförslaget inte vara problematiskt med tanke på 18 § i grundlagen.

Rättssäkerhet

Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

De krav som ställs i 21 § 1 mom. i grundlagen har beaktats i 20 § i lagförslaget. I 20 § 1 och 2 mom. i lagförslaget föreslås bestämmelser om möjligheten att begära omprövning av de beslut som gäller ombudsexamen, beviljande av auktorisation och förlängning av auktorisationen samt tillsynsavgift. I beslut som har fattats med anledning av en be-

gäran om omprövning får ändring enligt 20 § 1 mom. sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen och enligt det föreslagna 2 mom. hos Helsingfors förvaltningsdomstol i enlighet med vad som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Lagförslaget innehåller bestämmelser om indragning och återkallelse av auktorisationer. I 20 § 3 mom. föreslås bestämmelser om ändringssökande i fråga om besluten. Det ska vara möjligt att söka ändring i besluten genom besvär hos marknadsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Grundlagsutskottet har i ett färskt utlåtande konstaterat att det inte längre finns skäl att i princip förhålla sig restriktivt till systemet med besvärstillstånd eller en utvidgning av det (GrUU 32/2012 rd). Systemet för att söka ändring överlag ska garantera både att det finns tillgänglig och tillräcklig rättssäkerhet och att ärendena behandlas så snabbt det går med hänsyn till kravet på rättssäkerhet. Det gäller framför allt att kontrollera om överklagandet före högsta förvaltningsdomstolen är ordnat så att de rättstrygghetsgarantier som på grund av ärendets art och betydelse krävs i den aktuella ärendekategorin fullföljs (GrUU 33/2012 rd).

I de beslut som avses i 20 § 1 och 2 mom. i lagförslaget får ändring enligt förslag sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. De förfaranden för ändringssökande som anges i 20 § 1 och 2 mom. och som föregår högsta förvaltningsdomstolen har ansetts ge de garantier på rättssäkerhet som ärendets natur och betydelse förutsätter. I fråga om de beslut som avses i 20 § 3 mom. i lagförslaget har det å sin sida ansetts ändamålsenligt att av rättssäkerhetsskäl lämna dessa utanför tillstånd till fortsatt ändringssökande. Besluten har att göra med indragning av beviljad auktorisering eller är disciplinära till sin natur.

Regleringen anses uppfylla de villkor som i 21 § 1 mom. i grundlagen ställs på parternas rättssäkerhet.

Personuppgiftsregister

Enligt 10 § 1 mom. i grundlagen är vars och ens privatliv tryggt. Närmare bestäm-

melser om skydd för personuppgifter utfärdas genom lag.

Enligt grundlagsutskottets etablerade praxis är det vid en registrering viktigt att reglera åtminstone syfte, innehållet i de registrerade personuppgifterna, tillåtna användningsändamål, inbegripet uppgifternas tillförlitlighet och bevaringstiden för uppgifterna i personregistren samt den registrerades rättsskydd. Regleringen av dessa faktorer på lagnivå ska dessutom vara omfattande och detaljerad (t.ex. GrUU 19/2012 rd, GrUU 38/2010 rd, GrUU 35/2004 rd och GrUU 51/2002 rd).

Lagförslaget innehåller bestämmelser som gäller behandlingen av personuppgifter. Ovan nämnda detaljer som är viktiga med tanke på skyddet av personuppgifter, dvs. syftet med registreringen, innehållet i personuppgifterna och de tillåtna användningsändamålen för uppgifterna har beaktats i 4 och 18 § i den föreslagna lagen. I 18 § 3 mom. i lagförslaget finns dessutom bestämmelser om överlåtelse av vissa personuppgifter via ett elektroniskt datanät.

Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis är det inte förenligt med skyddet av personuppgifter att uppgifter bevaras varaktigt (GrUU 51/2002 rd), om det inte är befogat av skäl som är kopplade till informationssystemets art eller syfte (GrUU 3/2009 rd). Varaktigt bevarande av uppgifterna har ansetts vara motiverat då det t.ex. är fråga om uppgifter som delvis är oförändrade eller ändras långsamt och de uppdateras inte enbart på grund av att tiden går utan de behövs för att vissa uppgifter ska kunna utföras (GrUU 54/2010 rd).

Med hänsyn tagen till registrets användningsändamål är det motiverat att uppgifterna i det register över ombudsexamen som avses i 4 § i lagförslaget bevaras varaktigt. Avläggandet av ombudsexamen är ett villkor för beviljandet av auktorisation och uppgift om avlagd examen liksom också om tidpunkten för detta ska vid behov kunna kontrolleras efteråt, till och med i drygt 30 års tid.

Att uppgifterna bevaras varaktigt är också med hänsyn till ombudsregistrets användningsområde enligt 18 § motiverat för att uppgifterna om auktorisationen av ombud och giltighetstiderna för auktorisation ska kunna kontrolleras i efterhand. Ett varaktigt

bevarande av uppgifterna kan motiveras också med det påföljdssystem som anges i lagen.

Regleringen anses således uppfylla de krav som i 10 § 1 mom. i grundlagen ställs på skydd för personuppgifter.

Tillsynsavgifter

I 81 § 1 mom. i grundlagen föreskrivs det att om statsskatt bestäms genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd. Enligt 81 § 2 mom. i grundlagen utfärdas bestämmelser om avgifter samt de allmänna grunderna för storleken av avgifter för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet genom lag.

Den konstitutionsrättsliga naturen hos en betalning inverkar på de villkor som grundlagen ställer på det sätt på vilket bestämmelser om betalningen utfärdas. Enligt grundlagsutskottets vedertagna praxis är det utmärkande för konstitutionella avgifter att de utgör ersättningar eller vederlag för service som tillhandahålls av det allmänna; andra penningprestationer till staten är däremot skatter i konstitutionell mening (t.ex. GrUU 67/2002 rd, GrUU 66/2002 rd, GrUU 61/2002 rd, och RP 1/1998 rd, s. 134–135). Den väsentliga skillnaden mellan skatter och avgifter har således att göra med existensen av motprestation. Om inget motprestationsförhållande föreligger, är prestationen en skatt i konstitutionell mening. När existensen av ett motprestationsförhållande bedöms ska uppmärksamhet fästas vid olika aspekter. Om det allmänt tas ut ett penningbelopp för finansiering av någon verksamhet, är det snarare frågan om en konstitutionell skatt än en avgift. Också det att skyldigheten att betala avgift inte inbegriper någon frivillighet talar för att det är fråga om en skatt (t.ex. GrUU 67/2002 rd, GrUU 66/2002 rd och GrUU 61/2002 rd).

Enligt 19 § 2 mom. i lagförslaget ska en tillsynsavgift tas ut hos auktoriserade ombud. Denna avgift som årligen ska betalas till Patent- och registerstyrelsen har samband med täckande av de allmänna kostnader som medförs för nämnden för ombud för industriellt rättsskydd på grund av tillsynen över ombud

och utförandet av andra uppgifter. I ljuset av grundlagsutskottets tolkningspraxis verkar det som om tillsynsavgiften vid avsaknaden av motprestationsförhållande ska betraktas som en skatt i konstitutionsrättslig mening. Det är inte heller frivilligt att betala tillsynsavgiften eftersom det föreskrivs i 14 § 1 mom. 3 punkten i lagförslaget att ett ombuds auktorisering dras in om denne inte erlagt tillsynsavgiften.

Statsskatt bestäms genom lag, som ska innehålla bestämmelser om grunderna för skattskyldigheten och skattens storlek samt om de skattskyldigas rättsskydd. Av en lag ska entydigt framgå skattskyldighetens omfattning och regleringarna ska vara såtillvida exakt utformade att den prövningsrätt som de tillämpande myndigheterna har när det gäller att bestämma skattens storlek ska vara bunden till sin natur (GrUU 66/2002 rd och GrUU 61/2002 rd).

Enligt 19 § 2 mom. i lagförslaget ska en tillsynsavgift erläggas av auktoriserade ombud. Bestämmelser om beloppet av tillsynsavgift ska ingå i 19 § 2 mom. i lagförslaget. Enligt 20 § 2 mom. i lagförslaget ska den betalningsskyldige hos Patent- och registerstyrelsen kunna begära omprövning av beslutet om tillsynsavgift. I beslut som har fattats med anledning av en begäran av omprövning får ändring sökas genom besvär hos Helsingfors förvaltningsdomstol.

Regleringen anses således uppfylla de krav som i 81 § 1 mom. i grundlagen ställs på en skattelag.

På grundval av det ovanstående anses att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §*Auktorisation*

Ombud som utför uppdrag på området för industriellt rättsskydd kan bli auktoriserade i enlighet med denna lag.

2 §*Ombudsexamen*

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd anordnar ombudsexamen som består av

1) en gemensam del med separata delområden för systemet för industriellt rättsskydd och ombudsetik,

2) en del som består av antingen patenträtt, varumärkesrätt eller mönsterrätt som valfria delområden inom det industriella rättsskyddet.

Över avlagd ombudsexamen utfärdas ett intyg. Närmare bestämmelser om anordnande av ombudsexamen och om innehållet i intyget utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 §*Delta i ombudsexamen*

Behörig att delta i ombudsexamen är den som utfört uppdrag på området för industri-

ellt rättsskydd i minst ett års tid. Av den som ska avlägga examen på delområdet för patenträtt krävs dessutom högre högskoleexamen inom teknik eller annan lämplig högskoleexamen. Av den som ska avlägga examen på delområdena för varumärkesrätt eller mönsterrätt krävs högre högskoleexamen i juridik eller annan lämplig högskoleexamen.

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd kan bevilja dispens från kravet på utbildning enligt 1 mom. för den som har utfört uppdrag på området för industriellt rättsskydd i minst fem års tid och som avlagt en examen som enligt nämnden ger en tillräcklig bild av hur omfattande sökandens kunskaper är.

4 §*Ombudsexamensregister*

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd för ett register över ombud som deltagit i ombudsexamen med tanke på bevaringen av examensuppgifterna och uppföljningen av hur systemet för ombudsexamen fungerar.

I ombudsexamensregistret antecknas namnet, personbeteckningen, hemorten och adressen för den som deltagit i en examen samt namnet på examen, examensresultatet och examenstidpunkten. Uppgifterna bevaras i registret varaktigt.

5 §

Behörighetsvillkor

Behörig att auktoriseras som ombud enligt denna lag är den som är myndig och som

1) inte har försatts i konkurs och vars handlingsbehörighet inte har begränsats,

2) är tillförlitlig, samt

3) har avlagt ombudsexamen enligt 2 § med godkänt resultat och högst tre år har förlutit från det att examen avlades.

Som tillförlitlig på det sätt som avses i 1 mom. 2 punkten betraktas inte den som genom en lagakraftvunnen dom har dömts till fängelsestraff under de senaste fem åren eller till bötesstraff under de senaste tre åren för ett brott som kan anses visa att personen i fråga är uppenbart olämplig som auktoriserat ombud. En person betraktas inte heller som tillförlitlig, om denne annars genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig som auktoriserat ombud.

6 §

Förfarandet för ansökan om och beviljande av auktorisation

Om sökanden uppfyller behörighetsvillkoren enligt 5 § ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd bevilja honom eller henne auktorisation. Auktorisation beviljas för fem år i sänder. Auktorisationen förlängs med fem år i sänder, om sökanden fortfarande uppfyller behörighetsvillkoren enligt 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten och visar att han eller hon utfört ombudsuppgifter under den tid som auktorisationen varit i kraft.

Ansökan om auktorisation lämnas in till nämnden för ombud för industriellt rättsskydd. Till ansökan om auktorisation ska på begäran fogas behövlig utredning om att behörighetsvillkoren enligt 5 § 1 mom. är uppfylla. I en anmälan om förlängning av auktorisationen ska det lämnas utredning om att behörighetsvillkoren enligt 5 § 1 mom. fortfarande är uppfyllda. Anmälan ska lämnas in till nämnden för ombud för industriellt rättsskydd högst sex och minst tre månader innan giltighetstiden för auktorisationen går ut.

Över auktorisation utfärdas det ett intyg. Närmare bestämmelser om innehållet i intyget får utfärdas genom förordning av statsrådet.

7 §

Rätt att använda yrkesbeteckning

Yrkesbeteckningen patentombud, varumärkesombud, mönsterrättsombud eller ombud för industriellt rättsskydd får endast användas av ett ombud som auktoriserats i enlighet med 6 §.

Av den ombudsexamen som avses i 2 § 1 mom. 2 punkten krävs det att patentombud avlagt examen på delområdet för patenträtt, att varumärkesombud avlagt examen på delområdet för varumärkesrätt, att mönsterrättsombud avlagt examen på delområdet för mönsterrätt och att ombud för industriellt rättsskydd avlagt examen på delområdena för patenträtt, varumärkesrätt och mönsterrätt.

8 §

God ombudssed

Ett auktoriserat ombud ska redbart och samvetsgrant utföra de uppdrag på området för industriellt rättsskydd som anförtrots honom eller henne samt i all sin verksamhet iakta god ombudssed. Ett auktoriserat ombud ska särskilt

1) utföra uppdragen med omsorg, noggrannhet och behövlig skyndsamhet utan att förorsaka onödiga kostnader,

2) upprätthålla och utveckla sin yrkeskompetens och följa rättsutvecklingen i synnerhet på de områden av industriellt rättsskydd där han eller hon är verksam,

3) inte i samma ärende ta emot uppdrag från två eller flera klienter utan deras samtycke, om klienternas intressen eller rättigheter i ärendet är motstridiga eller om det föreligger en uppenbar risk för intressekonflikt.

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd kan ge rekommendationer om innebörden av god ombudssed.

Bestämmelser om sådana förfaranden som strider mot god sed eller annars är otillbörliga ur konsumentens synvinkel finns dessut-

om i 2 kap. i konsumentskyddslagen (38/1978).

9 §

Tystnadsplikt

Auktoriserade ombud eller deras assistenter får inte utan tillstånd röja en enskild klients eller familjs hemlighet eller en affärshemlighet eller yrkeshemlighet som de på grund av sitt uppdrag har fått kännedom om. Auktoriserade ombud eller deras assistenter får inte heller utan tillstånd röja några andra uppgifter om sin klient som de på grund av sitt uppdrag fått kännedom om.

10 §

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd

I anslutning till Patent- och registerstyrelsen finns det en nämnd för ombud för industriellt rättsskydd som är opartisk i sina avgöranden.

11 §

Tillsättning av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd och nämndens sammansättning

Statsrådet tillsätter en nämnd för ombud för industriellt rättsskydd för tre år i sänder. Nämnden består av en ordförande och en vice ordförande samt minst fem och högst nio andra medlemmar. Arbets- och näringsministeriet lägger fram förslag till nämndens ordförande och vice ordförande efter att ha hört Patent- och registerstyrelsen. Varje medlem, med undantag av ordföranden och vice ordföranden, har en personlig suppleant.

Ordföranden och vice ordföranden i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska vara väl förtrogna med området för industriellt rättsskydd och ha avlagt högre högskoleexamen så att åtminstone den ena av dem avlagt högre högskoleexamen i juridik.

En av medlemmarna i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd och dennes suppleant ska företräda arbets- och näringsministe-

riet och två av medlemmarna och deras suppleanter ska företräda Patent- och registerstyrelsen. Två medlemmar och deras suppleanter ska vara ombud som auktoriserats enligt denna lag. De övriga medlemmarna ska vara förtrogna med området för industriellt rättsskydd och på ett opartiskt sätt företräda sakkännedomen om de olika områdena av industriellt rättsskydd.

Arbets- och näringsministeriet fastställer grunderna för arvoden för ordföranden, vice ordföranden och medlemmarna i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd.

12 §

Behandling av ärenden i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd är beslutför när mötesordföranden och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande. Besluten vid nämndens sammanträden fattas med enkel majoritet. Om rösterna faller lika, blir den åsikt som ordföranden har omfattat beslut i saken.

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd kan för skötseln av sina uppgifter arbeta som en sektion eller som flera sektioner. Närmare bestämmelser om behandlingen av ärenden i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd får utfärdas genom förordning av statsrådet.

På ordföranden, medlemmarna i och funktionärerna vid nämnden för ombud för industriellt rättsskydd tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar då de utför uppgifter som avses i denna lag. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen (412/1974).

13 §

Tillsynsuppgifter

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd utövar tillsyn över att de auktoriserade ombudens skyldigheter enligt denna lag blir fullgjorda.

Oberoende av tystnadsplikten ska auktoriserade ombud på begäran lämna nämnden för ombud för industriellt rättsskydd de hand-

lingar och uppgifter som behövs för tillsynen.

Auktoriserade ombud ska utan dröjsmål underrätta nämnden för ombud för industriellt rättsskydd om sådana väsentliga ändringar som skett i deras förutsättningar att fungera som auktoriserade ombud eller i andra omständigheter som påverkar deras verksamhet som auktoriserade ombud.

14 §

Indragning av auktorisation

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska dra in auktorisationen, om ett ombud

1) skriftligen begär indragning av auktorisationen,

2) inte har lämnat in en anmälan om förlängning av auktorisationen i enlighet med 6 § 2 mom.,

3) inom rimlig tid inte har avlagt den tillsynsavgift som anges i 19 § 2 mom. efter det att han eller hon fått en anmärkning om saken.

Om auktorisationen av ett ombud har indragits med stöd av 1 mom. 2 eller 3 punkten, kan auktorisationen på begäran återställas förutsatt att sökanden fortfarande uppfyller de behörighetsvillkor som anges i 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten. För att auktorisationen ska kunna återställas i ett fall som avses i 1 mom. 2 punkten krävs dessutom att sökanden fortfarande är verksam som ombud och i ett fall som avses i 3 punkten att sökanden erlagt de tillsynsavgifter som förfallit till betalning inom tre år från det att auktorisationen indrogs.

15 §

Varning och anmärkning

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd kan tilldela ett auktoriserat ombud en varning, om denne

1) av vårdslöshet eller oaktsamhet har förfarit i strid mot denna lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av den, eller

2) har brutit mot sina skyldigheter som auktoriserat ombud.

Om det finns förmildrande omständigheter för ett auktoriserat ombuds förfarande enligt 1 mom., kan nämnden för ombud för industriellt rättsskydd tilldela denne en varning.

16 §

Återkallelse av auktorisation

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd ska återkalla auktorisationen, om ett ombud

1) förfar ohederligt i sina uppdrag enligt 8 § eller på något annat sätt avsiktligt eller av grov oaktsamhet har förfarit i strid med denna lag eller med bestämmelser om utfärdats med stöd av den,

2) trots tilldelad varning upprepade gånger har brutit mot sina skyldigheter som auktoriserat ombud, eller

3) inte längre uppfyller de behörighetsvillkor som anges i 5 §.

Om en brist som avses i 1 mom. 3 punkten kan avhjälpas, ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd innan den fattar beslut om återkallelse av auktorisationen sätta ut en tidsfrist för ombudet i fråga för avhjälpande av bristen.

När nämnden för ombud för industriellt rättsskydd behandlar ett ärende om återkallelse av auktorisation kan nämnden tilldela ombudet en varning eller anmärkning, om kriterierna för återkallelse inte uppfylls men ombudets förfarande är klandervärt enligt 15 §.

Om auktorisationen har återkallats med stöd av 1 mom., kan ny auktorisation beviljas när sökanden uppfyller de behörighetsvillkor som anges i 5 §. Ett ombud vars auktorisation har återkallats med stöd av 1 mom. 1 eller 2 punkten kan dock inte beviljas ny auktorisation förrän tre år har förflutit från det att beslutet om återkallelse vann laga kraft.

17 §

Straffbestämmelser

Den som i strid med 7 § avsiktligt använder yrkesbeteckningen patentombud, varumär-

kesombud, mönsterrättsombud eller ombud för industriellt rättsskydd, ska för *olovlig användning av yrkesbeteckningen auktoriserat ombud* dömas till böter.

Till straff för brott mot tystnadsplikten enligt 9 § döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen (39/1889), om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

Domstolen ska sända nämnden för ombud för industriellt rättsskydd en kopia av sitt beslut i ett ärende som avses i 1 eller 2 mom.

18 §

Ombudsregister

För tillsynen över auktoriserade ombuds verksamhet och för förlängning av auktorisationen samt för att säkerställa att de som är i behov av tjänster på området för industriellt rättsskydd kan försäkra sig om att auktorisationen är giltig ska nämnden för ombud för industriellt rättsskydd föra ett register över auktoriserade ombud.

I ombudsregistret antecknas namnet, personbeteckningen, hemkommunen, hemadressen och arbetsadressen för auktoriserade ombud samt uppgifter om godkänd ombudsexamen eller ombudsexamina och tidpunkten för avlagd examen, tidpunkten för beviljande av auktorisation och förlängning av auktorisationen, indragning av auktorisationen med stöd av 14 § 1 mom. samt om de påföljder som påförts ett ombud med stöd av 15 eller 16 §. Uppgifterna bevaras i registret varaktigt.

Oberoende av bestämmelserna i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) får nämnden för ombud för industriellt rättsskydd via ett elektroniskt datanät publicera uppgifterna om auktoriserade ombuds namn, hemkommun och arbetsadress. Uppgifterna ska utplånas utan oskäligt dröjsmål, om auktorisationen dras in med stöd av 14 § eller återkallas genom ett lagakraftvunnet beslut. Ett auktoriserat ombud har dock rätt att förbjuda att uppgifterna om honom eller henne publiceras.

19 §

Avgifter

För deltagande i ombudsexamen, anteckning i ombudsexamensregistret och ombudsregistret, beviljande av auktorisation och förlängning av auktorisationen ska det erläggas en avgift vars grunder fastställs i lagen om patent- och registerstyrelsens prestationer (1032/1992) och de författningar som utfärdats med stöd av den.

Patent- och registerstyrelsen har dessutom rätt att hos auktoriserade ombud ta ut en tillsynsavgift på 250 euro som används för att täcka kostnader för verksamheten vid nämnden för ombud för industriellt rättsskydd. Tillsynsavgift ska erläggas för det år då ombudet beviljas auktorisation enligt denna lag och dessutom för varje kalenderår vid ingången av vilket auktorisationen är i kraft.

20 §

Ändringssökande

Omprövning av ett beslut som nämnden för ombud för industriellt rättsskydd har fattat i ett ärende som gäller förvägrande av deltagande i ombudsexamen, underkännande av ombudsexamen eller avslag på ansökan enligt 6 § 2 mom. om beviljande av auktorisation eller anmälan av förlängning av auktorisationen får begäras hos nämnden i fråga på det sätt som föreskrivs i 7 a kap. i förvaltningslagen (434/2003). I beslut som har fattats med anledning av begäran om omprövning får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen i enlighet med förvaltningsprocesslagen (586/1996). I förvaltningsdomstolens beslut får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Omprövning av ett beslut som Patent- och registerstyrelsen har fattat i ett ärende som gäller tillsynsavgift får begäras hos Patent- och registerstyrelsen på det sätt som föreskrivs i 7 a kap. i förvaltningslagen. I beslut som har fattats med anledning av en begäran av omprövning får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen i enlighet

med förvaltningsprocesslagen. I förvaltningsdomstolens beslut får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen endast, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Den som av skäl som nämns i 15 § eller 16 § 3 mom. tilldelats varning eller anmärkning eller vars auktorisation indragits av skäl som nämns i 14 § 1 mom. 3 punkten eller återkallats av skäl som nämns i 16 § 1 mom. har rätt att anföra besvär över beslutet hos marknadsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. I marknadsdomstolens beslut får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

21 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om organiseringen av verksamheten hos nämnden för ombud för industriellt rättsskydd får meddelas i en arbetsordning som fastställs av ordföranden i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd.

22 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om patentombud (552/1967).

23 §

Övergångsbestämmelser

Oberoende av vad som i 11 § 3 mom. föreskrivs om utnämning av företrädare för auktoriserade ombud till medlemmar av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd, när nämnden tillsätts för första gången, ska två

av dess medlemmar vara personer som utför uppdrag på området för industriellt rättsskydd och på ett opartiskt sätt företräda sakkännedomen om de olika områdena av industriellt rättsskydd.

En fysisk person som vid ikraftträdandet av denna lag varit antecknad i det patentombudsregister som förs av Patent- och registerstyrelsen kan auktoriseras även om han eller hon inte har avlagt ombudsexamen enligt 2 §. Även en sådan fysisk person kan auktoriseras utan att ha avlagt ombudsexamen enligt 2 § som omedelbart före denna lags ikraftträdande i minst två års tid skött sådana varumärkesärenden eller mönsterrättsärenden som ska handläggas av Patent- och registerstyrelsen. Auktorisation enligt detta moment ska sökas inom ett år från lagens ikraftträdande med iakttagande av förfarandet enligt 6 § 2 mom.

Även en sådan fysisk person utan ombudsexamen enligt 2 § vars ansökan om att bli antecknad i patentombudsregistret inte har avgjorts vid ikraftträdandet av denna lag kan auktoriseras, om han eller hon gjort sin ansökan senast tre månader före denna lags ikraftträdande och uppfyller förutsättningarna för registrering. Sådana ansökningar om att bli antecknad i patentombudsregistret som inkommit till Patent- och registerstyrelsen under de tre sista månaderna före ikraftträdandet av denna lag tas inte upp till prövning.

En fysisk person som vid denna lags ikraftträdande varit antecknad i Patent- och registerstyrelsens patentombudsregister får oberoende av bestämmelserna i 7 § använda den yrkesbeteckning som han eller hon använde vid ikraftträdandet av denna lag i ett års tid från ikraftträdandet. Detsamma gäller för en fysisk person som sköter varumärkesärenden eller mönsterrättsärenden och som tillhandahållit tjänster där användningen av yrkesbeteckningen varumärkesombud eller mönsterrättsombud är vedertagen.

2.

Lag**om ändring av 1 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) 1 kap. 2 § 1 mom. 7 punkten,
 och
fogas till 1 kap. 2 § 1 mom. en ny 8 punkt som följer:

1 kap.	7) lagen om Finansinspektionen (878/2008),
Allmänna bestämmelser	8) lagen om auktoriserade ombud för in- dustriellt rättsskydd (/).
2 §	_____

Konkurrens- och tillsynsärenden

Denna lag träder i kraft den 20 .

Marknadsdomstolen handlägger som *kon-
 kurrens- och tillsynsärenden* de ärenden som
 hör till dess behörighet enligt

Helsingfors den 29 augusti 2013

Vid förhinder för statsministern, utrikesminister

ERKKI TUOMIOJA

Arbetsminister *Lauri Ihalainen*

*Bilagor
Parallelltext*

2.

Lag

om ändring av 1 kap. 2 § i lagen om rättegång i marknadsdomstolen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om rättegång i marknadsdomstolen (100/2013) 1 kap. 2 § 1 mom. 7 punkten,
och
fogas till 1 kap. 2 § 1 mom. en ny 8 punkt som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 kap.

Allmänna bestämmelser

Allmänna bestämmelser

2 §

2 §

Konkurrens- och tillsynsärenden

Konkurrens- och tillsynsärenden

Marknadsdomstolen handlägger som *konkurrens- och tillsynsärenden* de ärenden som hör till dess behörighet enligt

Marknadsdomstolen handlägger som *konkurrens- och tillsynsärenden* de ärenden som hör till dess behörighet enligt

7) lagen om Finansinspektionen (878/2008).

7) lagen om Finansinspektionen (878/2008),

8) lagen om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd (/).

Denna lag träder i kraft den 20 .

Statsrådets förordning

om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd

I enlighet med statsrådets beslut föreskrivs med stöd av 2 § 2 mom., 6 § 3 mom. och 12 § 2 mom. i lagen om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd (/):

1 §

Ordnande av ombudsexamen

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd fastställer en förteckning över sådan lagstiftning, litteratur och sådant annat material som frågorna i examensprovet baserar sig på.

Ombudsexamen ordnas minst en gång om året. Tidpunkten och platsen för ombudsexamen bestäms av nämnden för ombud för industriellt rättsskydd. Tidpunkten och platsen ska meddelas senast 60 dagar före examensdagen via ett elektroniskt datanät.

2 §

Godkännande av ombudsexamen

Godkännande av ombudsexamen förutsätter att samtliga delar av examen godkänns vid samma provtillfälle.

Examen bedöms med godkänd/underkänd.

3 §

Intyg över examen

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd utfärdar ett intyg över ombudsexamen som avlagts med godkänt resultat. Namnet på examen är patentombudsexamen, varumärkesombudsexamen eller mönsterrättsom-

budsexamen beroende på vilket av de delområden som avses i 2 § 1 mom. 2 punkten i lagen om auktoriserade ombud för industriellt rättsskydd som deltagaren avlagt.

I intyget över ombudsexamen ska åtminstone följande uppgifter antecknas:

- 1) examens namn,
- 2) de författningar och föreskrifter som examen grundar sig på,
- 3) namnet på den examensnämnd som utfärdat intyget,
- 4) personuppgifter för den som avlagt examen,
- 5) var och när intyget utfärdats,
- 6) intygets giltighetstid.

Intyget undertecknas av ordföranden och av sekreteraren för nämnden för ombud för industriellt rättsskydd eller, vid förhinder för ordföranden, av vice ordföranden och sekreteraren.

4 §

Intyg över auktorisation

I intyget över auktorisation ska åtminstone följande uppgifter antecknas:

- 1) yrkesbeteckningen för det auktoriserade ombudet,
- 2) de författningar och föreskrifter som auktorisationen grundar sig på,
- 3) namnet på den nämnd som beviljat auktorisation,

4) personuppgifter för det auktoriserade ombudet,

5) datum då auktorisationen beviljats eller förlängts,

6) auktorisationens giltighetstid.

Intyget undertecknas av ordföranden och av sekreteraren i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd eller, vid förhinder för ordföranden, av vice ordföranden och sekreteraren.

5 §

Behandling av ärenden i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd sammanträder på kallelse av ordföranden eller, vid förhinder för ordföranden, av vice ordföranden. Nämnden i fråga ska sam-

mankallas, om minst tre medlemmar kräver det.

Nämnden för ombud för industriellt rättsskydd behandlar ärenden som hör till dess befogenhet på föredragning av nämndens sekreterare. Som sekreterare i nämnden för ombud för industriellt rättsskydd fungerar en person som nämnden förordnar till uppdraget.

Om nämnden för ombud för industriellt rättsskydd arbetar som en sektion, kan också utomstående personer vara medlemmar i sektionen.

6 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 20 .